Е Д И Ц И Ј А

ЛУДОСТИ УМА

књига

2

Веселин Мишнић

МЕТАМОРФОЗЕ ЈЕДНОГ СРПСКОГ ВОЛА

Умножавање Минотаура. И друге садо-мазо наказе. (век касније)

Сатирични роман

Чигоја
ШТАМПА
Београд, 2016.

Вест...

Драги гледаоци,

прекидамо емитовање текућих актуелних вести, јер од вести која нам је у току емисије приспела, невероватније и необичније нема. На срећу, није реч о некој катастрофи глобалних размера, нити се ради о испаду неке пијане фолк звезде, или туче доконих посланика у парламенту, (која јесте омиљена забава сваког гледаоца) већ се у нашем шумадијском селу догодило нешто невероватно, наиме један домаћи, српски во је проговорио.

Према информацијама које смо добили, не ради се ни о каквој неукусној шали. Чињеница је да ова вест за сада још није сасвим потврђена. Молимо вас да будете само мало стрпљиви.

Сирови материјал који смо управо добили са терена, тренутно се налази у монтажи и убрзо ће бити спреман за емитовање.

У наредним информативним емисијама, сходно ситуацији, благовремено ћемо вас обавештавати о овом несвакидашњем догађају...

Последња вест...

Поштовани гледаоци,

уколико се информација коју смо у претходном прилогу најавили покаже као тачна, као телевизија која је прва дошла на место догађања, већ смо обезбедили ексклузивно право, да вола који говори, доведемо наредних дана у студио, где би дао први јавни интервју за нашу телевизију. Потрудићемо се да поводом овог несвакидашњег догађаја, уживо и пред камерама нађемо еминентне саговорнике за нашег необичног госта.

Дакле, обратићемо се за стручне коментаре људима који о овом феномену могу нешто више да кажу, или макар покушају да протумаче ову збиља збуњујућу појаву.

Контактираћемо умне људе из разних области науке и културе, да, уколико је то сада уопште могуће, нама и вама стручно и научно објасне и протумаче овај несвакидашњи феномен.

Сви се питамо: како је и зашто баш сада дошло до оваквог преображаја и метаморфозе једног до скора анонимног и обичног српског вола.

Као логично намеће се питање: јесу ли наши волови и раније имали моћ говора, а из

неког само њима знаног разлога су ћутали, или је овај наш во који говори, јединствен случај у свету.

Ако је тако, ова појава би изазвала праву револуцију у научним круговима и верујемо побила би све знане теорије о биолошкој различитости људи и неких животиња, одређеније људи и волова.

Ударна вест...

Драги гледаоци,

снимак који ће сада бити приказан је проверен и аутентичан. Понављамо да није реч о монтажи, или шали, која јесте својствена нашем човеку.

Гледање овог прилога не препоручује се деци млађој од шеснаест година.

Млађем нараштају ова вест може деловати будаласто, можда чак и трауматично.

Како би пензионере и све старије људе такође поштедели од претераног узбуђења, најдобронамерније саветујемо да ни они не гледају овај несвакидашњи прилог.

Власник поменутог вола за сада не даје изјаве за новине и телевизију, мада нам је јављено да умало није доживео шлог када је у штали, обилазећи мезимца, овај неочекивано

проговорио.

Такође, во за сада нема имена и не дозвољава да га ословљавамо другачије, него само Во.

Дакле, понављамо: потврђена је и проверена вест да је заиста један српски во проговорио.

Као што ћете из прилога видети, Во говори као и сваки други човек, као да је целог свог века говорио и дружио се са људима, не замуцкује и понаша се сходно својим навикама и потребама.

Дакле сасвим нормално, како се волови иначе и понашају.

Невероватна је случајност да је истог дана, баш то село и тог домаћина посетила делегација привредника из региона, на челу са познатим страначким прваком, чије име за сада нећемо помињати, јер вест о волу који говори је у овом тренутку актуелнија од било које страначки обојене приче.

Све остале занимљивости у вези овог догађаја чућете и видећете током вечери у наредним информативним емисијама, а сада следи временска прогноза...

Кад год бану неки избори, редни или нередни, неко говедо исплива у први план. Потпуно анонимна крава, (краве су по обичају анонимне, и безимене, па чак и она обојена у љубичасто, чије фотографије красе омиљене чоколаде, носи медијско име које јој вероватно не припада) понеки јунац, или недозрели бик, неко теле, које ни сено још није почело да грицка, у неком тренутку постају медијски познати, вољом случаја, или ко зна због чега.

Елем, обавезно, или како се у модерном жаргону каже „по дифолту“, пред изборе фотографије ове бесловесне, махом рогате марве, најчешће у загрљају вође неке од водећих странака, преплаве васколику медијску сцену.

Сви се утркују да то говедо усликају, да о њему анонимном ишчепркају неку пикантерију, да нешто измисле ако треба, а увек треба, и да се то сервира јавности, као битност нечије изборне кампање.

Страначки прваци напрасно и преко ноћи постају велики љубитељи села и домаћих животиња.

Наводно: онај ко воли животиње, воли и људе.

Ретко се дешава, макар и вештачки изазвана, да нека од ових појава, заживи дуже од неколико дана. Мада, у земљи транзиције и

свакојаких чуда, свака појава, била она стварна, или измишљена, има своју тежину и значај, како за бирачко тело, тако и за оне који треба да буду нечији избор.

У таквим приликама, из само њима знаних разлога, страначким првацима у изборним кампањама стока и присуство стоке, увек добро дође.

Истина је, стока није гласачко тело.

Или ипак јесте?!

Ова дилема никада у потпуности није решена.

Ако ништа друго, гласачко тело чине и они који се заиста брину о стоци и сточном фонду. Додуше, нема их много, јер су наша села опустошена и махом напуштена и запуштена, али ипак, сваки гласић добро дође и може да буде превага у суровој трци превртљивости многобројних политичких олигарха, спремних све да учине зарад мало власти, које ће се кад тад домоћи.

Како год тумачили, присуство стоке доноси сентименталну превагу у тренуцима кад се копља ломе, у моментима када ће нечије мишљење претегнути тамо, или овамо. А увек је боље да буде овамо, него тамо. Јер мишљење гласачког тела тамо нема шта да тражи.

Будући министри, нарочито пољопривреде и сточарства, воће тек живнулих политич-

ких странака, општински, регионални, председнички кандидати, сви до последњег, или првог, свеједно је, у једном моменту се окрену запостављеном, боље рећи скоро уништеном сточном фонду. Пред камарилом новинара и фоторепортера, ТВ сниматеља са лица места, којекаквих мешетара, који се у таквим приликама као нужан декор увек нађу на месту дешавања, ови људи од интегритета уносе искрене емоције у мање више бизарну позерију. За то време. говедо, брав, или магаре, несвесни властите важности и значаја, нервозно се врпоље.

Сви се напросто утркују да буду обавезан призор ових документарних, за многе историјских сцена, које ће се у наредним данима вртети на свим информативним и другим ТВ каналима, и чије ретуширане фотографије ће красити насловнице како таблоидних, тако и оних новина које слове као озбиљне, а у суштини то одавно нису.

Слава усликаног говечета, које ће том пригодом добити неко уметничко име, неретко зна да потраје дуже од популарности онога ко се са тим говечетом фотографисао.

У мноштву обичности које прате оваква и слична дешавања, једном у веку, или једном заувек, догоди се нешто што наоко уобичајену догодовштину претвори у причу која се храни

незаборавом.

Догађаји и догађања измакну контроли осмишљених маркетиншких играрија и све крене вртоглаво у правцу који се није могао наслутити.

Прича искочи из режираног контекста и више је нико не може ухватити ни за главу ни за реп. Онима, којима је требало да послужи за једнодневну маркетиншку играрију, на крају ипак доноси главобољу.

Преображај,
хронологија догађања.
Једног раног јутра...

Једног раног јутра, текуће изборне године, текућег месеца, недеље и дана, сата и минута чак, док се домаћин одсутна погледа, дремљив и безвољан мувао по штали, во је врло одлучним, онако волујски дубоким гласом рекао згранутом човеку, да му уместо старог лањског сена донесе нарамак тек покошене траве и велико ведро свеже воде, да му шталу очисти од балеге, јер то није радио целе недеље, да обавезно отвори шталски прозор како би ушао свеж ваздух и да промени прегорелу сијалицу на довратку штале, јер је волу било доста шталског мрака.

Како год, када је во видео да је запањени домаћин донекле дошао себи, још је додао: ‘ајде човече, видим да ти није добро, иду у двориште, умиј се хладном водом, па се врати, да нас двојица напокон попричамо како треба.

Домаћин је као без главе излетео из штале, утрчао у кућу, збуњеној жени, која је развлачила коре за питу зељаницу, рекао је да је њихов во проговорио.

Жену је намах ухватила паника.

Волови не говоре, а њен муж се понашао као говече без памети. И, што је скоро ужаснуло, по изразу његова лица видела је да се није шалио.

Мислила је да јој је муж полудео.

Иди у шталу па се сама увери, казао је муж гласом који није трпео поговора.

Радозналост сваке жене увек ће бити моћнија од било којег страха.

Послушала је мужа и закорачила у таму стаје, видећи је тако уплашену, во је зачуђено погледао.

Где ти је муж жено, ваљда му се није нешто лоше догодило, питао је искрено забринут.

Жена је, како и приличи таквим ситуацијама, пала у несвест.

Касније, током дана, ни муж ни жена нису имали храбрости да завире у шталу.

Такође се нису усуђивали да обавесте ком-

шилук, јер углед озбиљних и вредних људи на селу се тешко стицао, и од свега су најмање желели да буду изврнути руглу и пошалицама.

Ако некога из села доведу, могло се догодити да во не проговори. И шта онда ?

Посетиоци...

Док су се недоумице умножавале, збуњеност хранила неспокојем, па чак и неком врстом страха од непознатог и непојамног, као да их је сами Бог послао, неочекивано су банули посетиоци. Пословни људи, привредници, министри са и без портфеља и испред свих популарни страначки лидер, најуже руководство његове странке, па онда новинари, снимателји и радознали сељани као пратња, који овакве прилике не пропуштају.

Ни сељацима не долази сваки дан мечка на врата.

Незвани гости су се грлили са збуњеним домаћином, као да им је род рођени, тресли пружену огрубелу сељачку руку, као да тресу зреле шљиве, онако од срца, спонтано и из све снаге.

Градски људи верују да сирова снага чврстог загрљаја, стисак пружене шаке, увек фа-

сцинирају људе са села. Битан је утисак спонтаности, који је требао да дојми домаћина и укућане, па и остале сељане, који су се очас окупили, пратећи ову неочекивану и несвакидашњу камарилу градских залудника и згубидана.

Домаћа нејака чељад, баба која се једва придигла из постеље, деда који је слабо и чуо и видео, недорасла деца, домаћинова сестра уседелица, превртали су очима и потајице молили Бога да им, од оволиког дрмусања, барем руке остану читаве и на телу, да их ови раздрагани посетиоци не почупају из рамена у превеликом и за укућане необјашњивом исказивању одушевљења.

Сељаци који су пунили омање двориште, били су такође збуњени и затечени, јер никада и нигде на једном месту нису видели толики излив срдачности.

Шаблонизирани осмеси придошлицама нису силазили са лица, кад год су камере снимале. Сељани су били здраво збуњени. Нису разумели толику раздрaганост, скоро па срећу, ових по свему непознатих људи, који су баш ту, у њиховом забитом селу, доживљавали необјашњиво узбуђење и ко зна због чега, непоновљиве радост.

Очито је да су то били неки важни људи, иначе их по овим вукојебинама не би пратила

оволика булумента снимателља и новинара.

Домаћин је госте послужио ракијом коју је сам пекао.

Нисмо се надали гостима, немамо сокова, а и кафе нам је као за инат нестало, снебивајући се, објашњавао је чланицама ове многобројне делегације.

Страначки лидер, који је краичком ока све пратио и држао под контролом, одмахнуо је руком.

Биће кафе и сокова, има мед овде да потече, само да ми дођемо на власт, рекао је ауторитативно, и мада га нико ништа није питао, понашао се као да јесте. Наставио је без паузе и предаха свој увежбани монолог, који су камере ревносно снимале а новинари из пратње ручно бележили, пунили овом ексклузивом већ припремљене нотесе и диктафоне.

Село ће бити примарни циљ моје политике. Село мора да добије више средстава од градова, који живе од тога што сељак доноси и продаје. Путеве ћемо асфалтирати. Гробља оградити. Подићи школе. Све ћемо променити.

Даћемо бесповратне позајмице да доградите порушене штале, да их напуните стоком, да празне не зврје. Моћи ћете да купите нове тракторе и неопходне машине за обрађивање земље и усева.

Моћи ћете да засејете њиве, изградите ам-

баре, говорио је страначки лидер надахнуто и убедљиво, као да је и сам веровао да ће тако бити.

Биле истините или не, речи су годиле и биле музика за уши немузикалних сељака. Када се већ ту затекао, страначки вођа је изразио жељу да обиђе сеоско имање, штале и вајате, да се на лицу места увери шта све недостаје, како би адекватна помоћ била послата, када за то буде времена и прилике.

За властиту памет никада нисмо сигурни до када ће да нас служи како треба. На туђу памет још је теже ослонити се.

За сељака је сумњичавост напросто превентивна мера. И не без разлога. Од сто обећања која се дају у оваквим приликама, најчешће се ниједно не реализује. Ипак, лепо је чути речи наде и оптимизма, ма колико мало истине било у свему томе.

Верујући да се минулог јутра и њему и жени ипак помутило нешто у свести и причинило да је њихов во проговорио, ништа не објашњавајући посетиоцима, домаћин је страначког лидера и његове сараднике који су га у стопу пратили, повео до штале.

Ако во поново проговори, биће много сведока и нико неће моћи да се руга ни њему као домаћину, а ни причи која ће уследити.

Ту су и многобројне новинарске и телеви-

зијске екипе.

Боље прилике да се истина открије и предочи јавности од ове неће бити, мислио је домаћин.

Изложбе изгубљених снова...

Нико од виђенијих људи, поготово не ови који су се на било који начин бавили политиком, тих дана није посећивао музеје, биоскопе, тргове, излетишта, паркове и друга места уобичајеног јавног окупљања.

Како се предизборна трка захуктавала, у штабовима свих странака без изузетка, закључено је, да су у том првом таласу кампање, приоритети свих приоритета, село и сељаци.

Рачунало се и на сељаке у градовима, који су напустили имања, а опет град их није прихватио.

Прави сељак је полако схватао да у градској средини за њега ‘леба нема, да тамо и када дође, служи само за једнократну употребу, што ће рећи располаже временом које ће током дана провести на пијаци, ако има среће да нешто од својих производа донесе на продају.

Градови су одавно остали без фабрика, где би се сељак могао запослити, а другог посла није било.

Цигани су преузели све комуналне послове. Групе људи, махом странци, избеглице, који су спавали по ћумезима, у напуштеним баракама, испод мостова, по парковима и ретким клупама, без икаквих услова за иоле пристојан живот, бавили су се селидбама и ношењем ствари и намештаја, ручним копањем јаркова, чишћењем септичких јама, тамо где механизација није могла да дође. Ту је био крај пословима којима би се неки дошљак могао у граду надати.

Градови су постали херметички затворени и у њима за сељака није било места.

Градски човек је у граду животарио.

Сељак би у граду умро од беспарице и глади.

Само су ретки сељаци у неким заборављеним временима успели да остану и преживе у градовима. Своје сељачко порекло ни за живу главу нису помињали.

Они су били класа за себе.

Нова господа.

Аутохтони сељаци избегавају да иду у посету код својих градских рођака. Изађе скупља дара него мера. Ако и дођу, те посете кратко трају.

У граду дефинитивно важи правило да је сваког госта два дана доста. Некад је и то превише.

Сељак и када одлучи да посети родбину, припреме трају месецима, нарочито оне психичке.

Шта да кажу, кога да помену, шта да собом понесу, да нешто не забораве. Да оставе какавтакав утисак. Само сељак када у госте иде не долази празних руку. Дођу пуних торбака, једва носе тешке картонске кутије, умотане канапом, како поклони не би успут испарили. Има ту сушене говедине, свињске пршуте, нађе се и канта сира и кајмака, и понеко печено прасе, или јагње, све од уста одвојено, да се не обрука и осрамоти.

Неретко се дешава да, иако су уредно најавили свој долазак, посетиоце са села нико не дочека.

Пољубе закључана врата, на њима нађу цедуљу са објашњењем. Рођаци код којих су дошли, баш су тога дана морали ненадано да оду на пут, или у неку неодложну посету.

Враћају се брзо.

Највише за дан, или два.

Довољно да сваки посетилац подвије реп, па пут под ноге и врати се тамо одакле је и дошао. Сељак у чуду, поклоне оставља код првог комшије, јер ко би све то назад носио, а и срамота је да неко из села примети.

Када се враћају из града у село долазе празних руку. Ако нешто и донесу, то су сами

купили.

Градски рођаци никада нису били дарежљиви. Једноставно се не сете.

Они срећнији, у овој размени родбинске пажње и добара, у полупразној омањој најлон кеси, када се враћају из града, најчешће као знак рођачке пажње доносе уобичајених двеста грама кафе и још понеку ситницу, ако се домаћини баш отворе, чоколада намењена деци је тада прави луксуз.

Поклону се у зубе не гледа, па рођацима са села уваљују све оно што је изван сваке употребе, а затурило се у неком шпајзу, орману, или испод кревета. Лакше је ту истрошену гардеробу поклонити рођаку са села, него је вући до црвеног крста, или контејнера.

Госте са села дарују и са расходованом пеглом, продужним гајтаном на којем две од три утичнице нису у употреби, избио курцшлус. Гајтани и жице, смотуљци канапа, то на селу увек треба. Нађе се ту и дотрајали фен за косу, који има само једну брзину. Ако сељак има деце, бива дариван неком скоро уништеном играчком, најчешће је то авион без једног крила, друго крило се негде затурило, ко би га тражио, свакако се то загубљено крило подразумева; аутомобилчић без точкова; прастара музичка кутија без кључа за навијање, или Барбика без косе, ако сељак има женске деце.

Већина ових залудних путника намерника, сама нешто купи, тек да се пред укућанима и радозналом децом не појављују празних руку.

Ово је теби стрико наменио, а теби злато моје ову шналу тетка спремила, обмањују малишане, који не могу чуду да се начуде, зашто су стричеви, стрине и тетке тако мало ствари и поклона послали.

Зар се у томе граду тако бедно живи?!

Ако истрајавају у запиткивању, родитељи лажу и говоре како је баш тога дана, када су они дошли у посету родбини, био попис у самопослузи, радње биле затворене због неког државног празника, кажу шта им падне на памет, да код деце не изазивају мржњу према онима које би требало да воле и поштују.

Ове и сличне посете се за људе са села претварају у трауме које се годинама не заборављају.

Штала, насушна потреба,
или модни детаљ.
Емотивни људи, моћ говора...

Посете шталама и стоци напросто су биле у моди. Пред сваке изборе је тако. Аналитичари су прокљували, да ко год од страначких вођа не буде обишао сваку шталу у региону,

помиловао неко мирно говече, ако среће има ухватио јагње и тако га са живинчетом усликали, тај нема никаквих шанси на изборима. Још кад ту слику објаве новине, или телевизија, сељаку када препозна неко своје теле у наручју и даље му непознатог страначког вође, од узбуђења и среће пођу сузе на очи. Још ако је теленце шарено и фотогенично, ако не запишава вођу, или му се не балежи на лакиране ципеле, задовољству и радости на обе стране нема краја.

Сељак држи коноп живинчета, и коноп се на слици види, а он је тамо негде са стране, није било довољно места у кадру, штета, баш штета, јер тог дана је обукао чисту одећу, и да се нашао на тој слици, видело би се колико је био срећан и задовољан. Како год, сви у селу му завиде, јер његово теле је баш фотогенично, мало улепшано у Фотошопу, као и страначки вођа уосталом. Ипак у том селу знају ко је газда тог срећног телета.

Ти политичари су збиља непосредни и емотивни људи.

Загрљај будућег државника са телетом је спонтан и особен. Нема ту нимало глуме и претварања.

Са толико нежности дотични сељак никада у животу никога није грлио, па ни своју жену, чак ни децу.

Председнику, није схватао које странке, и који га, док су блицеви севали и камере зујале, није испуштао из загрљаја, окуражен овом ненаданом присношћу, сељак домаћин је поверљиво шапнуо: знате господине, ја у штали имам вола који говори.

Вођа се загонетно смешио.

Сељак није знао да је за њега то био још један обичан дан на предугом изборном путовању.

Толико села и засеока је посетио, и ко би памтио имена људи, или било чега. И овај лидер се ни по чему није разликовао од осталих страначких првака. Није било потребе да обраћа пажњу на оно што му се у тим посетама говори, довољно је било да му осмех не силази са лица. Умео је да се искључи и да га ништа не додирује: ни речи, ни бука и галама, никаква прича са стране.

Био је увежбан да јавно не показује емоције и да се на њему баш ништа не примећује.

Свакако да имате, свакако. Волови су данас говорљивији од многих људи које и ви и ја познајемо, поготово су речитији од ових из моје бранше, праснуо у је у грохотан смех, као да је рекао највећу духовитост на свету.

Када су рефлектори осветлили шталу, во се окренуо посетиоцима који су уплашено застали, јер во није био везан, а импозантна

величина животиње свима је уливала страхопоштовање.

Са воловима нема шале.

То и лаици знају.

Час се мазе и једу из руку човекових, а мало касније га пробуразе роговима. Таквих случајева је било. Није да није.

Са стоком се никада не зна како ће реаговати.

Во се немарно окренуо ка посетиоцима. Није показивао нервозу, иако сељак није донео тражену воду и свежу траву.

Господо, могли бисте много чешће да обиђете стоку по селима. Ви се појавите само кад избори дођу. Обећавате, а ништа не чините. А то није лепо. Животиње су апсолутно угрожене и немају никаква права. Од кога правду да тражимо, коме да се обратимо?

Узмимо мој лични пример. На овој штали кров прокишњава. Зими се смрзавам од студени. Хране ме сеном кошеним пре две и више година. Пре четири године су овде били неки други људи, и свашта обећали. И, где су сада ти људи? Шта је са обећањима? Како неко може уопште људима да верује. Бар ми волови чинимо све да људима угодимо. Вучемо натоварена кола, увек нам је јарам на врату, носимо тешка историјска бремена. И шта нам је награда за толико жртвовање и привржености? Кољу нас

кад им се прохте. Деру нам кожу. Набадају на ражањ. Једу нас.

Ни нас волове, који јесмо наивни, да не кажем приглупи, више не можете лажним обећањима обмањивати, у једном даху је закључио во.

Био је то најдужи монолог који је икада до тада један во на неком јавном месту изговорио.

Једном мајстору расвете рефлектор је испао из руку, умало се сено није запалило, снимателъ је само сео не испуштајући камеру, сви су гледали у вола, као да су видели и чули неко сабласно привиђење, само се вођа странке једини није збунио.

Као сваки овејани професионалац и вук у својој професији, погледао је прекорно своје запањене и добрано уплашене сараднике, који су се у журби примицали ка излазу из штале.

Био је то историјски тренутак и прилика која се није смела пропустити. Будући лидер је то знао. Преживео је свакојаке увреде, медијска пљувања, подметачине супарника, свашта је претурио преко главе и во који је наједном проговорио, за њега и није био неко изненађење. Одмах је знао да му се срећа насмешила.

Во који говори је био дар са неба.

Па то је збиља фантастично. Ви сте једини во на свету који говори? Ви сте притом срп-

ски во који говори и који не прича несувисло и којештарије.

Све што сте рекли не може се порећи.

Свака вам је на месту као да сте филозоф, а не во.

Ово се, господо, мора прославити.

Овај дан никада не смемо заборавити.

Ово је велики тренутак и велики дан, не само за ово село, регион, већ и за народ и државу.

Држава у којој стока говори мора имати перспективу.

Волове сам одувек ценио и поштовао. И ево, дошао је и тај дан да то своје поштовање могу јавно да искажем. Свечано обећавам, ако победим на овим изборима, заузећу се лично за права стоке и првенствено волова. То ће бити у основи програма моје странке и моје политике.

Ово јесте чудо. Светско чудо, а наше.

Домаће.

Никога не сме да изненади овај виши степен у еволутивном животињском развоју. И не само животињском. Свакако. и да не буде забуне, ја вам данас и овде пред сведоцима свечано обећавам да ћу одмах испунити све ваше жеље. За почетак вам нудим значајно место у мојој странци, може посланичко за почетак, ма какво посланичко место, и министарско место

је мало, ви морате бити наш коалициони партнер у будућој влади.

За идеје које ми промовишемо и за које се залажемо није битно што сте во и што сте појединац. Ја обожавам животиње. А месо једем само када сам гладан и када не могу да бирам. Открићу пред свима једну велику тајну, наиме ја сам вегетаријанац, једем само биљоједе.

Размислите о овоме што сам вам обећао.

Пришао је волу без имало страха, са испруженом руком, као да је хтео и њега као газду да загрли и да се рукује, ипак је на крају схватио да то није могуће, во није имао руке и мада је говорио, папци су му и даље служили за ослонац на све четири, али не и за руковање.

Да и сам не би испао папак, председник странке је одважно помиловао животињу између рогова, што је његове сараднике, а нарочито сараднице натерало на спонтани усклик одушевљења.

Новинари су се брзо прибрали, јер људе ове професије, попут политичара, ништа није могло толико збунити да не укључе микрофоне, диктафоне, поваде оловке и нотесе, и баце се на белешке и записивање.

Камерман, који је изгледа једини сумњао у оно што су сви чули и видели, зумирао је главу вола трагајући за скривеним микрофоном, уверен да је све домишљата и помало сурова шала

домаћина, а можда је реч о скривеној камери, подметнутој од конкуренције. И та скривена камера је факат свуда у моди. Не знаш да је зезање, па ако се примиш, бери кожу на шиљак.

Можда је била реч и о подметачини из неког од многобројних супротних табора, од неког ко жели да се наруга и понизи супарника, који, како је изгледало, од свих присутних, једини није сумњао.

Истинита обмана,
тупава домишљатост,
или...

Када се исте вечери у ударном термину државне телевизије појавила ова вест, нико није веровао у аутентичност снимка. Ипак, државна пре осталих, а потом и прва, друга, трећа и четврта телевизија су вест емитовале у ударним терминима.

Ко зна каква је подвала по среди. И врапци знају да се телевизије свим средствима боре за сваког гледаоца. Чињеница је и то је пракса потврђивала да бизарни догађаји имају највећу гледаност. Најсуровији ратови се преносе уживо и са лица места. Прво се обезбеди директан пренос, поставе се камере, репортажна кола, осмисли мизансцен, рат се у ударним емисија-

ма најављује данима, а потом следи и директно укључење са ратишта. Иза сваког ћувика вребају сналажљиви репортери CNN-а, BBC-а, BC-а, WC-а, RAI UNO, DUE, TRE, и других моћних телевизија.

Кадрови ужаса и страдања снимљени у тренутку дешавања обилазе свет. Репортери без граница некад и претерују. За њих је ратно поприште само полигон за игру и забаву. И наравно: борба за гледаоце.

Кајрон упозорава да материјал који ће се емитовати није гледљив за оне испод дванаест година. Ваљда се мисли на децу, али за сваки случај и на оне који се тако осећају. За све остале, махом оне крвожедне, таква ексклузива би требало да буде медијска и информативна посластица. Телевизијски пиплметар злослутно откуцава као сат на постављеној гранати, која ће разнети пола града у неком моћном трилеру.

У овом случају, вест је ишла у ударним терминима. Народ научио да буде сумњичав и да у свему што од власти долази слути неку подвалу и заверу, само је меркао и радознало чекао шта ће се даље догађати.

Успела монтажа и ништа више, говорили су једни.

Као да је проблем усликати вола и пустити матрицу нечијег говора, подржавали су их други.

Било је и оних који су одмах поверовали, јер постоје људи који верују да је истина све што телевизија објави.

Битан је ефекат информације, а не истинитост. То је основно начело сваке демагогије. Таблоиде је коначно сунце огрејало. Имали су тему за писање, због које нико неће да их пљује.

Познато је да у изборним играријама никада не побеђују они који говоре истину.

Да се истина нешто пита и одлучује, лаж би одавно била искорењена у свету.

Док је лаж без потешкоћа стизала до циља, истина је одувек за њом каскала, и обавезно би негде на том путу залутала.

За изгубљеном истином касније нико више није трагао.

Лаж је жилавија, упорнија и моћнија и као таква сужава простор за било коју истину, јер лаж има много начина да оно што науми истера по своме.

Истина је само једна.

И то је њена највећа мана. У истини нема превртљивости, лукавства, подлости, подвала, превара, прикривања и безброј других марифетлука.

Истина је крхка и увек некако болешљива.

Истина верује да је нада њено главно

оруђе, њен сапутник, и да јој баш нада чува леђа и одступницу.

А нада прва клоне на сваком путу истине.

Док је истина филована бесмислицама, нада је највећа превара, зато је у било којем изборном маркетиншком процесу истина вечити губитник и никада не постиже очекивани резултат.

Шта год да је било по среди, истина или обмана, о волу се свуда говорило.

Пресрећни председник странке, који се случајно затекао у штали, одједном је у очима неопредељених и неодлучних бирача надрастао аргументе конкуренције. Противницима је овом причом једноставно избио све адуте о успеху који ће уследити.

Како год, ипак је то била занимљива вест и као такву, макар на почетку су је емитовали страни извештачи.

Свакако, више као смејуриј у и помало неукусну и тупаву маркетиншку изборну домишљатост. Балканска су то посла, народу који тамо живи свашта пада на памет, говорили су страни аналитичари.

Балкан је био и остао жариште свега што је незамисливо и немогуће.

Избори, њихова припрема и све што их прати, јесу нека врста отворене борбе, прави рат међу странкама, без крвопролића и оружја,

рат у коме су медијска пропаганда и сва друга средства дозвољена.

Па и она која немају везе с мозгом и разумом.

Битно је задржати пажњу бирача на тему која не помаже, али и не одмаже, која не наноси штету, иза које се вешто скривају они који не бирају средства да се домогну власти.

Кад год загусти, кад рејтинг странке почне да опада, сви до последњег почну да гракћу и кокодачу и да се бусају у слабашна прса, како ће баш они, када дођу на власт решити нерешиво питање, рецимо Косова, изгубљеног у неком боју заиграних и изиграних политичких мешетара, поодавно несталих са политичке сцене.

Прича о Косову у међувремену је изгубила на тежини и значају, и народ се дефинитивно помирио са чињеницом да је Косово изгубљено, као што је изгубљена и она славна Косовска битка. Причаће се вековима убудуће о Косову, да је било наше, ако буде српског рода и ако се не асимилује у неку нову заједницу народа, па се српство буде помињало у неким списима и историјским алманасима, док ехо приче о српском народу заувек не нестане у вртлозима нових и непредвидивих времена. Косово као папагајска прича, које је требало да буде штит, постајало је бушно решето, где било која власт,

она постојећа, и она која је требало да је замени, ништа под милим Богом није могла да уради, да се такво стање измени. Деценијска галама и ратоборна реторика, била је у суштини празна прича која није давала никакве резултате. У новим изборним циклусима тражиле су се алтернативне могућности, нешто што ће заокупити пажњу становништва, макар док се изборни процес не оконча, а касније више ништа није важно, до следећег изборног круга.

Вечита борба оних који су на власти и опозиције није имала краја.

Народ је упадао у вешто постављене замке неодрживих обећања, наивно веровао да од њега све зависи и моћнике чинио још моћнијима, а сам упадао у јендеке безизлаза и страшне чељусти беде и сиромаштва.

Вечно младоликим борцима за власт и превласт, прича о волу који говори је дошла као мелем на рану.

Какво Косово и тричарије.

Све што се догађало са волом који говори разумно, смислено, ненаметљиво, као да во нема говеђу памет, збуњивало је све и свакога, осим политичара, које ништа није могло изненадити и који су захваљујући овом несвакидашњем догађају видели праву шансу да профитирају.

Бели бубрези.
Пихтије.
Садо-мазо наказе.

Никако не треба сметнути са ума, да су код нас, дакле у земљи Србији, волови увек били на цени. Гледано у историјском контексту.

Коњи су поштовани као племените животиње, а волови су цењени због снаге, због многих особина, које само волови поседују. Коње је било теже одржавати, требало их је тимарити, самарити, оседлавати, хранити и поткивати, богами повремено и јахати. Са воловима није био такав случај. Довољно је било имати јарам и товарна кола и то што су два упрегнута вола могли да повуку сваки терет, да без потешкоћа вуку рало, велике пластове сена, а у ратним временима товарна кола, тешке хаубице и топове.

Воловска снага је била већа од коњске, мада заиста није јасно зашто се у свету много тога мерило и мери коњском снагом, но ту нема кривице волова.

И волујско месо је одувек било на цени.

(Наши преци нису имали срца да коње убијају зарад меса.) Воловско месо је свуда и у свим приликама нуђено као посластица. Од закланог вола се ништа није бацало. Волов-

ска кожа је штављена и од ње су прављени, а и данас се праве многобројни одевни предмети, популарне кожне јакне, бубњеви, кожна седишта у аутомобилима, кожне гарнитуре намештаја, обућа у разним облицима, каишеви и ко зна шта још. Од волујских рогова прављени су украсни предмети и музички инструменти. Чувени ловачки рог, на пример, који је у лову замењивао трубу. Од папака се правио сапун.

Бели волујски бубрези су били за многе сладокусце највећа посластица. Отуда је овај симбол мушкости уклањан у пуној снази волова. Од оне волујске ствари прављени су бичеви. Њима су тукли робове кроз историју, у новија времена поданике и робијаше, а у најновијим временима, дакле овим нашим, то су омиљени реквизити сваке садо-мазо наказе.

Од волујских црева се правила опута за чувене српске опанке и још чувенији домаћи кулинарски специјалитет који се и данас зове: пихтије. Ништа се није бацало, сем костију. А и кости су биле посластица за псе и лешинаре, тамо где је лешинара било.

Од вола се доиста ништа није бацало.

Ништа.

Увод у метаморфозу.
Развојни максимум.
Концептуална појава.

Некад давно и у временима која се не памте, а факат их је било, чим се не памте, волови су били дивљи, (као све остале животиње) и по свему самостални. Лутали су пространствима и били господари пашњака, док су шуме биле препуштене крволочним месождерима.

Да се разумемо: во није обично говедо. Тако нешто увредљиво је и помислити.

Чак се и за човека може рећи да је говедо, али за вола никада.

Највећи степен у развоју једног вола је да постане бик.

То је за сваког вола развојни максимум.

Више од тога нема.

Бик је био и митолошко биће.

Во никада.

Чињеница је и то је за жаљење, што наши волови доживотно остану волови, једноставно им фали тај рангирајући степеник до устоличења у звање бика.

Било је дакле свакаквих волова у нашем окружењу. И некада, а нарочито сада. Биће их и убудуће. Дакле, волова има, нису истребљени, али их плански никада нисмо товили и негова-

ли. Из неког разлога када се помене во, увек се помисли на село и сеоски амбијент. А волови се могу срести и у граду. Није да не могу.

Код нас постоји феномен непознат у другим срединама и другим државама, да се волови не рађају, они се код нас стварају. Дакле, појава вола је чин стваралаштва, што ће рећи креативан, или уметнички чин.

Во је концептуална појава.

Кад је потребан, ту је. Кад није, као свака концепцијска скаламерија, уклони се са јавне сцене.

Во који није био метафора, ако би се затекао у градским условима обавезно је завршавао у касапници.

Во на селу је имао перспективу. И прилику да мало дуже живи. Не баш цео воловски век, али ипак дуже. Имао је радни век.

Во у граду је имао само употребну дозволу.

Развојни пут од вола до кобасице зависио је од брзине деловања концентрата и товилишта. Све остало је било уобичајен поступак и рутина.

Волови су имали једну неоспорнуману, коју им наш сељак никада није опростио. Наиме, нису давали млека као краве и та чињеница им је добрано скраћивала век. До скора, пажња усмерена на ову четвороногу марву била је та-

корећи секундарна и никаква. Људи из неког разлога не воле да размишљају о нечему што ће на крају завршити на јеловнику неког ресторана и у њиховим празним цревима и гладним стомацима.

Јело треба да донесе ужитак, а не осећај кајања и кривице.

Када је храна у питању, човекова савест апсолутно не постоји

Земља чуда.
Домаћа радиност, ражањ.
Успаванка за малу децу.

Неке животиње су биле миљеници људима. Коњи су од памтивека досезали највећи степен обожавања. Били су славни колико и њихови власници. И у свету и код нас је тако било. Ко није запамтио имена Росинанте, Букефала, Јабучила, Зеленка и Марковог Шарца. Један Калигулин коњ је имао титулу сенатора. Колико год да је таманио животиње, човек их је такође и волео. Историја свашта памти.

Човек је одувек чезнуо да нека домаћа животиња, било која, једном проговори. Зато је дресуру довео до савршенства. У циркусима се то најбоље види. То и јесте доказ да животиње имају памети, али како да је искажу, ако

неко са њима манипулише.

Највећа препрека је ипак што животиње не говоре.

Пас лаје и када га нешто боли и када се радује.

Толико пута смо срели људе који би све на свету дали да њихов кућни љубимац проговори.

Пас или мачка, рецимо.

Папагај који течно говори само неколико речи, у неким срединама нема цену.

Људи су успели чак и огромног слона да дресирају, али са воловима нису имали среће.

Вола су припитомили и ту је био крај напорима да дресура покаже резултате.

Векови су пролазили и ништа се није дешавало. И када се томе нико није надао, наоко сасвим обичан српски во, који се ни по чему се није издвајао и разликовао од своје говеђе сабраће, проговорио је.

Познато је да волови не теже слави коју досеже сваки бик, па и онај који седи. Познатији у историји као Бик Који Седи, славнији је од сваког вола, што је велика неправда. Наши волови стоје, крећу се, или леже. Нико није видео вола који седи. Према томе и ова прича о Бику Који Седи је крајње непоуздана.

И код нас и у свету, во је само доживотно звање.

Бик је факат популарнији и код људи и код говеда, код крава нарочито. Разлика између вола и бика је тако очигледна.

Во рмбачи, завршава битне послове а бик се шепури и негује. Некад се чува за приплод, некад се припрема за кориду и уносне и славне борбе бикова.

Во евнух, лишен мушкости, по природи ствари био би незаинтересован за дешавања око себе.

Ова карактеристика је нарочито и одувек била изражена код српског вола.

Битно је да није гладан и да има хране у изобиљу. И да његов власник нема сина јединца којег шаље у војску, или којег жени. Онда се ни једном волу ме пише добро.

Ражањ је на радост званица само занимљив реквизит, а воловска памет није у стању да сагледа опасност која се надвила. Иначе би се волови побунили. Покушали би да добију статус бика, јер бик се не коље. Не бар док је у снази и док служи сврси која му је одређена.

Грехота је ставити бика на ражањ.

Треба се домоћи, како би се данас казало, статуса заштићеног бика.

А то ниједном волу није лако да оствари.

Краћи историографски осврт.
Сеобе, свете животиње.
Тугованка за гладне очи.

Можда није наодмет осврнути се на многобројне успоне и падове волова на овим просторима, на пут који сваки во на крају прође: пут од пашњака до ражња, или неке кланице, свеједно је.

Након ове сензационалистичке вести, вероватно се устаљена прича о воловим завршава. И заувек мења.

За сада је само један во проговорио, мада је питање дана када ће се и други огласити. Можда су се само притајили до прве прилике. Овако је за волове много боље.

Један глас се даље чује од мноштва гласова. Мноштво волујских гласова би се на крају ипак претворило у рику, било би од тога више штете него користи.

Волови нису рођени за хорско певање.

Они су одувек били индивидуалне појаве.

Историја живљења волова на овим просторима сеже у далеку прошлост. Ону коју ни човек не памти.

Искрени да будемо, ово је одувек била земља волова.

Историја је то на безброј примера и безброј

пута до сада доказала. Мењала су се времена, господари, јахао нас Курта, узјахивао Мурта, свега је било кроз историју, и увек су ту и уз нас били волови. Волови су преживели. И ми са воловима. Као што међу људима нема два истоветна човека, тако је и са воловима. Било их је свакаквих: већих, мањих, вреднијих, лењијих.

У једном су били сви једнаки.

Урођена глупост се није могла искоренити.

Откуда су волови дошли не зна се, али да су се баш код нас запатили, јесу. (Или ми код њих, свеједно је.)

Додуше, немамо ни ми право да својатамо све светске волове. Као, потекли су од наших волова. Једно су наше жеље и мегаломанске претпоставке. Волови нису имали домовину. Било их је тамо где је било обиље траве и данас их има свуда по свету.

Негде су и свете животиње.

За разлику од говеда, волови припадају већем степену цивилизацијског развоја ове рогате марве. Бикови као најпрестижнији на овој развојној лествици и говеђем путу су, нажалост, остали само пуста жеља нашег сељака, и сем спорадичних случајева, када се понеки во самозвано промовише у бика, гледано у историјском контексту, масовности ове појаве у нас

није било.

Историја говори, где је год било људи, било је и волова. Нарочито наша историја! У овим крајевима никада није било веће и моћније животиње. Били су снажни и нису имали природних непријатеља, до појаве човека.

Лавова, тигрова и осталих крвожедних мачака на овим просторима у тим временима није било. Нема их, наравно, ни данас. Оно, било је медведа и вукова. Медведи су се хранили бобицама, медом од дивљих пчела, ретко би ловили неко теле, јуне или краву.

Волове су заобилазили.

Не напада се неко ко је двоструко већи и тежи од тебе. А медведи нису били тимски радници и одувек су солирали.

Вукови луталице су имали другачију тактику: нападали су у чопорима. Али сваки алфа мужјак, вођа чопора, знао је да је во и за њега, а и за чопор превелик залогај. Вукови су таманили овце, козе, зечеве. Чак су и људе нападали, али волове су проматрали са дистанце, храњени чежњом неостварене исконске вучје глади.

Волови, колико год деловали тромо и приглупо, уливали су страхопоштовање свакој животињи. Па и код човека су изазивали и страх и дивљење. Волови су у тим временима умирали природном смрћу и од старости. И тек када

угину окуражили би се стрвинари и оглодали беспомоћну лешину.

Када су тачно волови населили ове крајеве не зна се поуздано. Чињеница је да су пратећи токове река и обиље пашњака дошли много пре људи. Претпоставља се да су се волови напуштајући негостољубиви и хладни север у крдима селили ка југу и топлијем поднебљу.

Биле су то неминовне миграције.

Својствене и људима и зверињу.

Волови су знали и да залутају, али они са изоштренијим инстинктима бирали су путеве, који су их водили ка пашњацима богатим травом. Тако је Балкан у почетку био идеално место за живот волова.

Мора да је откриће Балкана тим воловима трагаоцима донело велику радост. Колико су се у тим временима волови радовали, не зна се, али се претпоставља да су већ тада били емотивно зрели, што их је издвајало од остале бесловесне стоке.

Све се изменило појавом дивљих племена, хорди варвара и освајача, крвожедних двоногих ловаца на сваку дивљач, поготово ону која је била спора у кретању, као што су примера ради, баш волови били. Волови тада, а ни касније, нису знали за тактику скривања и лукавство, па су лако постајали плен, упадали су у постављене замке и завршавали као храна.

Глад за месом и жеђ за крвљу била је код наших предака неутажива.

По том питању до дана данашњег се ништа није променило.

Човек, по природи биљојед, не зна се када и како, понајмање зашто, преобратио се у крвопију и месождера. Ваљда га мрзело да обрађује земљу, сеје усеве, негује и скупља воће. Животиње су биле лакши плен. Мало се руке окрваве и крај приче. Звери и животиње ионако нису могле да се буне.

Пећинске слике првобитних људи препуне су детаља из лова на негдашње волове и бикове. Можда се баш у тим временима, која можемо само да замишљамо, зачео онај невероватни генетски код специфичног балканског вола, апсолутно аутентичног и јединственог, тачније српског вола о коме се овде говори.

Тај во је имао благородну нарав, послушан и радан и имао је збиља укусније месо од сваке домаће животиње.

Да би се нека неочекивана појава разумела, неопходно је завирити у егзогенезу и прошлост. Одговоре на непознанице треба тражити у корењу појава, а не у лишћу које вене и опада. Лишће и бокорне крошње дрвећа као симбола стамености и трајања, симбола утемељености и чврстине, лепе су за око, али када лишће опадне видљиво је само голо стабло.

Невидљив је корен који је изродио то стабло и који га чува да траје и достојанствено пркоси пролазности и зубу времена.

Корен увек преживљава и опстаје.

Месо, канибалска глад предака.

Хомо-балканикус.

Смрт и неке друге излечиве болъке.

Када су првобитни људи након плодова земље и воћа којег никада није било довољно, открили лепоту и укус меса, са оруђима и примитивним копљима и стрелама, нису ни покушавали да улове брзе дивље звери, јер ове су знале итекако да узврате. Или би једноставно побегле у дивљину.

Ловили су само оне које нису могле да побегну.

Смрт било кога и било чега само се једном догађа, па ипак у живом свету има безброј начина умирања.

Од кад је света и века, јачи тамани слабије.

Слабијима је суђено да буду храна, и ти који су слабији тамане оне који су и од њих слабији. Закони опстанка у природи и овом свету никоме нису јасни.

Човек је на том плану досегао савршен-

ство. Немогуће би било набројати све начине на које је човек током своје еволуције и сазревања убијао. Донекле је и разумљиво што нико није покушао да састави зборник убијања, јер се на време схватило да само у тој типично човековој особености граница нема. Свако убиство које је човек осмислио и реализовао у пракси, носило је властити знак особености. И ту дефинитивно краја није било и неће га бити. Технолошки и сваки други развој је убијање уздигао на још један виши ниво. И стално се напредује и нико не може да наслути где се крију границе људске бестијалности. Убиство је плод промишљања и скоро никада није случајност. Смрт је случајност и она само употпуњује значај и значење убистава која човек осмишљава.

Убијање има само један циљ: а то је нечија смрт.

Смрт је коначно одредиште свега што клицу живота носи.

Нема привилегованих.

Умиру и звери и људи.

Смрт се не може преварити. Нико то не може. Ту човекова довитљивост не помаже. Наши преци су мислили другачије. Одузети живот, ако се већ не може вечно живети, била је нека врста потребе, а можда и ината, или начина да се у коначном сабирању смрт прореди.

Где живота нема ту ни смрт не обитава.

Кад је убијање у првом плану, увек је било места и времена за усавршавање.

Довољно је било имати опаки ум и моћ да друге шаљеш у смрт.

Логика монструозне памети је веома једноставна.

Умрећу и ја, па зашто онда сви други не умру пре мене.

Када је канибалска глад предака нестала, извори хране су се смањили на одређени број животиња.

Глупо је било ловити оне са мало меса.

На соколу меса нема.

Човек је укапирао да не мора стално да се креће у потрази за храном, и да храна понекад побегне, или је нестане, отуда је наш древни предак дошао на генијалну идеју. Храну која може да побегне, некако мора везати уз себе, и заиста, успео је да припитоми животиње које је некоћ ловио, да их храни и штити од друге дивљачи и да их потом убија и претвара у храну.

Није било неопходно да се свака припитомљена животињска врста поједе. Коњи су носили ратнике и јахаче. Коњи су помогли човеку да свет и природу лакше покори и прилагоди својим потребама. Ниједан велики историјски рат није добијен без помоћи коња.

У овим биткама био је значајан и удео волова и њихове вучне снаге. Неретко су волови прехрањивали гладну војску.

Магарац је био задужен за терет. Некога ко толико ради попут магарца, било је бесмислено убити.

Човек је учио да повремено обуздава своје убилачке нагоне.

Историјска читанка.
Умоболне досетке предака.
Ражањ.

Све припитомљене животиње су угађале новом господару. Пси су чували огњишта, торове са овцама, ловили зечеве, лавежом плашили остале дивље звери. Мачке су таманиле мишеве и друге штетне глодаре, попут паса ни оне нису гајене зарад меса. Дресирани соко је ловио голубове и јаребице. Краве су давале млеко. Па потом, месо и кожу. Овце су биле баш на цени, сем меса, млека, имале су вуну од које се плела и ткала одећа, прекривачи, и све што је чувало од студени.

Бити овца никада није било лако!

Јагањци су одувек били нешто више од хране, посластица у јеловнику и некадашњег, а нарочито савременог човека.

Свиње су мажене и пажене, товљење до клања.

Само је са воловима било много теже. Најтеже. Требало је времена да један во порасте и досегне пуну зрелост. Кад волови сазру није их било лако убити. Имају тврду главу и оштре рогове. Често ни мањ није био од користи. Имали су снагу неупоредиво већу од људске.

Временом, развитком цивилизације и усавршавањем оружја, во се могао упуцати са сигурне удаљености, и тада је у ствари кренуло општа помама за воловским месом.

Волови су одувек били најцењенији специјалитет у храни хомо балканикуса. Количина меса је играла пресудну улогу.

Одрати вола, потом га пећи на ражњу, био је традиционални церемонијал и та вештина се преносила с генерације на генерацију.

И данас је могуће препознати оне који су овим вештинама обдарени.

Клање је више ствар карактера, него што је урођена особина, наравно ако изузмемо дивље звери, које немају другог оружја до канџи и зуба којима кољу. Звер убија увек због глади и никада из задовољства. Код људи је обрнуто. Звери убијају, нахране се па иду даље. Човек закоље живинче, па онда транжира, маринира, пржи, пече, кува и једе. Некад је то дуг и заморан процес. Данас су у моди готови и ин-

дустријски обрађени производи. Кога је брига како су они и којим путем доспели на нашу трпезу. Тај процес припремања хране је током историјских баханалија текао споро као и све остало у човековом развоју.

Стремило се ка једноставности. То су чињенице.

Ражањ је био најбаналнији и најједноставнији људски изум. И гле чуда: одолео је свим временима и цивилизацијским променама.

Ражањ је била омиљена играчка многих освајача. И не само освајача. Ражањ је могао свако припремити. Довољно је да неко колац зашиљи са обе стране и ето ражња. Нема ту никакве науке и мудровања. Навика сведена до савршенства.

Никада није изумљен једноставнији реквизит за мучење.

Ни суровији.

Како год, кад „јагањци утихну“, када прасићи и волови заћуте, то је одувек био знак да су завршили на ражњу.

У неким минулом временима то је важило и за људе.

Према провереним историјским записима, османлијски освајачи су (ваљда из досаде и у пукој доколици) набијали наше претке живе на колац. Јер је раја ка остала марва.

Вероватно им ратови и освајања нису до-

носили довољно узбуђења. Додуше ретко су драли човека, али су као уз најлепшу музику уживали у кукњави и дерњави људи још живих и тек набијених на колац.

Нема података јесу ли ови крволоци пекли те људе и јели њихово месо.

Има записа и предања да јесу и има да нису.

Али поуздано се зна да су и они набијали волове на ражањ и пекли. Можда су нам овај изум баш они донели и оставили у наслеђе.

Наш човек, кад год види колац, одмах помисли на ражањ. Види у машти ватрицу како гори и ражањ са живинчетом види, и вода пође на уста.

Ражањ буди успомене на приче које су се храниле језом. И нелагода је увек присутна, до момента када гладна руља све заборави и нагрне на печеног вола и почне да га комада, касапи и ждере.

Тада се не ради само о глади и храни.

То је жртвени паганski ритуал.

Историјска читанка,

Љубавни јади, некаква необјашњива генетика.

Основи за увод у ловачке приче.

Историја је непоуздана наука, која бележи и на једном месту збраја све људске идиотарије. Све је у историји похрањено. И лаж и истина. И

правда и неправда. Заувек.

У историји је све у прошлости.

Као и у љубави.

Све опеване велике љубави, па и ове мање, које нама обичним и анонимним смртницима припадају, део су прошлости. Део некакве и нечије историје.

Када смо чули од некога да каже како сада воли?!

Сви у глас гракћу како су некада, баш давно волели. А када нешто прође, у истинитост онога о чему се прича, више се нико не може поуздати. Тако да нема доказа да је међу људима, и половима нарочито, икада било љубави.

Оставимо на час љубав по страни. Ако макар на трен можемо бити искрени, целокупна људска цивилизација не почива како нас убеђују и како се говори на изуму точка, него ће пре бити да је целокупна постојећа историја људског рода сграђена на костима волова, ових најдоброћуднијих и како се верује и најглупљих од свих животиња. И на костима остале марве коју не треба заборавити, наравно. Па и на људским костима свакако.

Све што је човек икада изумио и створио у директној је вези са храном, стомаком и пробавом.

Храна коју смо лакше варили, дуже је остајала на нашем јеловнику.

Ничије кости не треба потцењивати.

Нарочито не оне које смо оглодали.

Генетика тврди, и то је научно доказиво, да човек заиста није месождер по рођењу.

Кад се дете роди храни се млеком и кашастом храном биљног порекла.

Деца се не хране месом.

Месо би их удавило.

Канибализам је доказао и показао да у људским злоделима, или јеловнику, свеједно је чему, границе нема.

Човек је све могао да поједе и свари, па и друге људе. Не заборавимо: и канибализам је такође лекција из историје. Хуманисти тврде да је реч о дивљаштву и примитивизму. И притом у сласт тамане месо. Додуше за сада не оно људског порекла.

Ни људождери нису имали неке претеране потребе да убијају друге људе, али су волели да их једу.

Појести свога непријатеља је била врхунска посластица.

Човек, онај из историје, имао је жељу да поједе све што је могао да убије. То је било јаче од природних нагона и потребе за голим самоодржањем и опстанком.

Тако је човек кроз историју досегао највиши степен у тамањењу својих непријатеља. Па и оних који то нису били.

Нова времена су донела нове изуме. Зле изуме. Човек се могао појести, а да га нико не додирне. Постало је самојед.

Јео се изнутра.

Метафорички речено.

Кажу да се историја понавља.

И данас, ту и тамо прочитамо вест, да је негде неко некога лепо искасапио, самлео, упаковао као храну и потом оставио у фриз и јео месецима.

И ове потомке канибала није глад натерала да то раде. Натерали су их анималистички нагони и потиснуто сећање предака.

И историја која мора да се обнавља.

Цивилизација је кажу донела напредак у свему.

Па је убијање животиња хуманизовано.

Електрични мањ, струја, моторна тестера, сатара, нож са ротирајућим сечивом.

Нема се времена у савременом свету за застареле и традиционалне начине убијања.

Нема.

А и стока се мање мучи. Смрт је тренутна. Хумана.

Хумана смрт.

Како то лепо звучи.

Брзо се живи. Факат је тако. Пребрзо. Времена је мало. И за живот и за убијање.

Кланица је изум који је одолео времену и

насртајима новог. Мада су и кланице усавршене.

За касапина је милина да ради у кланици.

Напокон је звање џелата легализовано.

Скоро да и не морају руке да се окрваве. Касапин има хируршке рукавице, пластичне кецеље које се лако перу. Касапин се врати породици чист као суза. Нестали су трагови клања, комадања, черечења.

Вода све однела.

То је систематизација, хармонија поретка. Напредак.

На кугли земаљској где год има људи, нема ниједног места, које нема кланицу. А знамо да кланица није полигон за одмор и разоноду. Нити је неки бунгалов за летовалиште.

Моћне државе се диче производњом меса. А месо не расте на дрвету, и никада није расло као плод земље.

Људи данас воле да кажу како производе месо.

Све се може производити сем меса.

Производња је лепа реч и радо се употребљава кад год треба забашурити неку човекову гадост и суровост.

Муком стечена слава.
Спомен обележја.
Успомене.

Бити говедо у метафоричком значењу данас и није тако лоше, али бити во у овом нашем домаћем реалном свету, у перспективи значи: кланица или ражањ. Избор је заиста ограничен.

Код нас је печење вола на ражњу обичајна норма и веома значајна народна светковина, којом се такође маме бирачи.

Можда има волова који су се од ове опасности срећно извуку.

Као овај српски во који је одлучио да се брани речима.

И говеда су напокон схватила да ћутањем не могу ништа постићи.

Ускоро ће овом несвакидашњем српском волу неко подићи споменик на великом тргу. Можда не баш у центру главног града. Тамо су тргови већ попуњени споменицима. Коњи одавно имају споменике. Никада нам није сасвим јасно да ли је споменик подигнут коњу, или јахачу који јаше и обавезно гледа у даљину. Коњ је уметничко дело. Бронзани јахачи су прича за себе. О њима би се могло писати као и о коњима и воловима.

Споменик неком волу је заиста реткост.

Можда је таквих било у земљама кориде.

Код нас није.

Умножавање Минотаура, демијург интригант, легендарно таласање,и вечна ловишта.

Помало чуди, зашто је и бик био омиљено митолошко биће. Зашто су богови толико мало поштовали снагу вола и дивили се лепоти бика? Зашто, ако су ови древни богови били неупоредиво моћнији и снажнији од сваке животиње?

Митологија, као наука без покрића, не налази за сваку појаву право објашњења. Митологике су једина литературе која се чита између редова.

Како год, нема митологије која не велича снагу бика. Богови су волели да се прерушавају у ову снажну животињу. Јер снага и потенција бикова је у свим временима фасцинирала људе.

Па и Богове.

И данас се за некога ко је снажан каже: јак је као бик, или потентан је као бик. Код нас је ипак устаљенија узречица за некога ко је јак, да има волујску снагу. А многи, богами, и памет. Ако неко баш жели да нас увреди, онда нам каже: глуп си као во.

Вероватно из тог разлога се велики Зевс претворио у прелепог бика и тако намамио Ев-

ропу да га узјаше.

Могао је да се претвори у коња, али није.

Бику је дао предност. Потом је било што је било. Остало је све познато.

Данас је Европа та која јаше кога стигне и кад јој се прохте. Има искуство векова. А воли да узјаше, заузда и насамари. Што се Европе тиче, људи су идеални за јахање. Послушнији су, лакше се прилагођавају.

То је њено митско наслеђе. И наше, такође.

Код јахања никада не знаш на чему си. Или јашеш, или си јахан, друге нема. И узалуд мали балкански народи покушавају да Европу узјашу, или је макар ухвате за рогове. И ми у земљи Србији, смо се ухватили у ово коло идолатријске помаме. Хоћемо у Европу по сваку цену. Макар имали улогу јаханог бика. И као да је Европа негде далеко, мимо света.

Притом наивно мислимо да је Европа крава музара.

Никако да схватимо да је Европа та која музе.

За Европу, чији смо таоци, нема ваљаног бика да је умири. Код нас га свакако нема. Чим се неко наше говедо забичи, јурне ка Европи и тамо му се губи сваки траг. Појела маца. Или Европа, свеједно је.

Све наопако тумачимо.

Митове поготово.

Европу је обмануо Зевс, а ми смо данас навучени на Европу. Због ове обмане и непланираног јахања бика од стране једне разуздане и радознале жене, ми ни криви ни дужни и данас плаћамо цену. Сви и без изузетка. Европа више није лепа и заносна млада жена која опчињава богове, она је данас, слободно то можемо рећи: матора и зла бабетина.

Нас и даље неки ђаво тера да клечимо понизно пред њеним вратима. Остала су нам само та затворена врата, јер нас оронуло тело ове госпе у позним годинама свакако не мами. Врата, каква год била, мислимо, негде воде. Верујемо у бољи свет од овог у којем живимо. Зато ваљда и чекамо. Понизно. Сервилно. Покорни грађани.

Нисмо слепи, а нисмо ни глупи као говеда, и ми знамо да се много тога променило.

Европу, ову коју мољакамо за мало пажње и поштовања, више не занимају бикови.

Што се ње тиче, давно је то јахање завршено.

Неки изазови се једноставно прерасту.

Само кланице никада нису изашле из моде.

Не бар у Европи.

Такође, ни код нас нема богова, да се оваквим и сличним обманама баве. Након Европине

тупаве авантуре и Зевсове подвале, упамћена је још једна жена из митологије, опет Хеленске. Ова друга се звала Пасифаја и била је жена чувеног и моћног краља Миноса. Своју судбину је такође везала за једног бика. Додуше била је то опет уједурма богова, тачније освета Посејдона, који је навео Миносову жену да се лудо заљуби у белог бика. Мит нас тако учи да жена може да се у било кога заљуби и не мора тај да буде увек човек. Некад ето бели бик изазове чудне емоције, што је доказ да су и за зоофобију кривци богови.

Дрводеља Дедал у недостатку конкретнијих послова, тада направи дрвену краву у којој се Пасифаја сакрила и тако је бик оплодио Миносову жену, а ова потом родила чудовиште Минотаура. Егејев син Тезеј, уз помоћ Аријадне и њених нити, ушао је у лавиринт да докрајчи неман. Толико за сада знамо о тим обманама богова. Како год да је било истине у овим древним записима, или је није било, и чиме год се дичили митови и легенде, у новијим временима Европа преузима улогу несрећне Пасифаје и мало-мало, породи неког новог и опакијег Минотаура.

Тако се Минотаури умножавају.

Ту на наше очи.

Европа је лавиринт где се ове немани скривају и где им се жртве приносе. У реал-

ном свету јунака попут Тезеја такође нема. И не преостаје ништа друго, него да пре осталих, наши вићенији волови подвију реп и Европи иду на поклоњење. Да се искупе што је неки митолошки во ову прастару лепотицу једном сурово обмануо. Иако ту нема њихове кривице.

Ући у Европу, дефлорисати давно раздевичену Европу, сан је сваког ментално недозрелог јунца, сваког вола адолесцента, не само српског вола, већ свих волова са Балкана и сличних простора у окружењу.

Европа је отворила многобројне чекаонице, где мерка потентност будућих кандидата, и није јој баш по вољи да удовољава сваком балканском говечету, које је умислило да је во.

За апетите Европе није довољно бити само во.

Но, како нада умире последња, наши волови верују да ће се та далека, прастара и увек разблудна Европа једном разнежити, да ће имати плодне дане и да ће све остало доћи нагонски и само по себи.

Европске кланице чекаонице су препуне балканских, а тиме и српских волова, додуше у већини случајева раскомаданих и рашчерећених, јер наши волови и њихово месо су и даље на цени на лагерима незајажљиве и незасите Европе.

То што се андрак дигао Зевсу, и шунуло му да се претвори у бика, уништило је воловски род за вјек и вјеков.

Овај кратки преглед митолошке воловске историје, и не само митолошке историје, од најранијих дана па до данас, био би непотпун и неправедан, уколико се не помену биволи, као најмоћнији од свих бикова.

Биволи су опаке и моћне животиње, воловског су рода и порекла. Аутохтоне. Гледају своја посла. Живе да преживе. На Балкану их нема. И ту је крај приче о њима.

Ни бизоне не треба препустити забораву. И те несретне животиње су рођене без памети. Инстинкти за самоодржањем, травнате прерије нису били довољни да опстану. Над бизонима је диљем америчког континента од стране европских колониста спроведен масовни и потпуни геноцид.

Први прави животињски геноцид.

Индијанци и бизони из заборављеног америчког фолклора, из сладуњавих филмских сторија о неустрашивим ловцима из прерија и савана, плешући са вуковима, заувек су населили вечна ловишта. Претпоставља се, мада није доказано, да је црвена кожа код Индијанаца била продукт стида и окаснелог принципа моралности. Ту своју разноликост изражену бојом коже, Индијанци су у периоду од неколи-

ко деценија платили милионима властитих живота. Неуки Индијанци нису знали да природа има своје кругове, такозвана циклична кретања. Тако су они бизоне, те главате прерijске волове убијали зарад хране и штављене коже, да би по том принципу цикличних кругова и сами били убијени зарад забаве и отимачине од стране нових и тек придошлих освајача.

(За неупућене, амерички резервати су били претече концентрационих логора, додуше гасне коморе су изум из новијих времена и делић су слагалице новог цивилизацијског напретка поменутих Европиних Минотаура, чија је глад за људским пепелом и жртвама била незајажљива.)

Мора се и то једном казати, да је трагично и срамно што до дана данашњег нико није написао историју волова.

Толико има трагова и писаних и свакаквих других докумената кроз целокупну познату историју, да се барабар са људском историјом могла исписати и она воловска. О њиховом ништа мање херојском страдању кроз епохе и минула времена. Кад би волови памтили, били писмени и умели да се баве историографијом своје врсте, таква историја би имала много томова.

Било би крајње лицемерно да људи пишу историју волова.

Волови су вероватно свесни да се папком не могу исписивати странице ничије историје, па ни њихове.

Мада би било заиста занимљиво читати мемоаре неког вола.

Маратон слепих.
Изборна обећана.
Узлазне странпутице.

Народу лакрдије никада довољно. Треба се чувати од историографских замки. Баш смо се кобајаги потресли што нема написане историје волова. Нити је толико важно њихово митско страдање.

Много је битније шта волови данас представљају. И још је важније откуда они у жижи интересовања свеколике јавности. Побркали су се лончићи. Како би се на ова и слична питања нашли најбољи одговори, неопходна је темељнија анализа и мирна памет. Еуфорија ничему не води. Треба се држати хронологије догађаја. И ништа више.

Прашина се увек слегне, ма ко да је подиже.

Тада је трагове лако следити.

Можда у неком другом времену ова невероватна појава вола говорника, не би досегла

ниво вишенедељне сензације. Томе је допринела повишена медијска пажња текућих догађања, понајвише актуелна изборна трка, која се по устаљеном обичају захуктавала у свакој прилици и на сваком месту.

Све је било подређено овој титанској борби будућих губитника.

Народу нико није могао продати мачку у џаку. Обећање је одувек било лудом радовање.

По инерцији спојених судова, обезвољени народ се препуштао мутним водама текуће политике, да их као и раније, та мутна вода неизвесности носи у бестрагију.

Кад год политичари добију битку, народ обавезно изгуби рат.

Село је политичарима у свакој прилици могло да послужи као проверени мамац. За многе који су судбину везали за политику, село је било успомена из далеког детињства, или још даљег сећања. Пропаганда је умела да надомести све недостатке немаштине, улепша сиротињске слике о србијанском селу, слике која је само за време избора пласирана за шире гледалиште. И нико није постављао питање шта тражи ова градска булумента у неком пустом селу.

Да несрећа по сељака буде већа, са политичарима долази и телевизија, а што она сними, то заувек остаје, па ‘ајде обрукај се пред

светом мајчин сине.

У таквим приликама посетиоци су по сваку цену хтели да покажу како су и они људи из народа.

Да се то по добром апетиту види, да нису гадљиви на јагњетину испод сача, прасетину у овалу, пуњену ћуретину, на домаћи кајмак и сиреве.

Било је то јавно жртвовање, беспоштедна борба за сваки глас, па и за онај животињски, ако треба и ако зафали, само да превагне и да се осигура већина неопходна за цензус. Ако ништа друго, ове бајковите скаске годиле су утученом народу и ове мале и неочекиване циркуске представе на њиховим имањима, у кућама и шталама, будиле су општу радозналост и чељади и стоке.

Власт нема алтернативе, сем поновно освајање власти. Политичари и страначке вође, за време предизборне трке, сви до последњег, подједнако су смрдели на колоњску воду и говеђу балегу. Штале су данима мирисале на пивопије и скупе женске парфеме.

Један министар, задужен за пољопривреду и сточни фонд, јавно је апеловао на умереност при посетама овим сеоским домаћинствима. Стручно је објаснио да стока не може да издржи толику навалу миришљавих посетилаца. Такође, рекао је: свиња ће појести понуђену

карамелу, али би се више обрадовала пуној канти помија.

Примећено је да су нарочито говеда доживљавала трауме, када бану напирлитане посланице и страначке главешине, који кравама подижу реп и непристојно подвирују, како би у непосредном контакту са марвом разабрали пол животиње и тако уочили разлику, рецимо: краве од вола.

Сељак је узалудно покушавао да ове незналице упути да се пол може лако одредити и са дистанце, и да није неопходно интимизирање са уплашеним животињама, јер могу изненада да ритну, нарочито оне који им се мотају око репа. Говедима је, одређеније кравама, реп и простор око њега ерогена зона.

Наш сељак је из тих разлога постао зоофобичан.

За једну шарену краву је била крајње стресна ситуација када је нека млада жена, тек измилела из факултетске клупе, па нагло закорачила у свет велике политике, у штали, из торбе и пред ТВ камерама извадила млечну чоколаду и све са омотом покушала да крави угура у уста.

Притом је дубокоумно изјавила је да је то млеко у чоколади вероватно баш од ове краве музаре, јер колико она зна, а довољно зна, само од шарених крава, што се и по омоту види, пра-

ви се млечна чоколада.

Ова крава вероватно препознаје свој производ и зато неће да конзумира властито млеко, па макар оно било упаковано у чоколаду са фотографијом неке надреалне шарене краве, обојене у љубичасто. Притом је узнемирена крава младу активисткињу одаламила репом, мислећи да је спопада мува, а дотична је достојанствено поправила фризуру умазану балегом, пресрећна што је уз ову малу непријатност, њен први јавни страначки наступ успешно прошао.

Сељаци се жале и јавно негодују јер њихове краве и овце губе млеко, губе апетит после оваквих посета и то није мали проблем.

Трауме носе и посетиоци ових штала. Тешко уклоњиви трагови балеге на скупој, фирмираној обући и смрад ђубрета данима би остајао да воња у прескупим оделима и хаљинама.

Од балеге само земља има користи, мада пракса говори да и неки људи могу да профитирају.

Уколико нису гадљиви на балегу.

Многе непријатности прате ове посете селу.

Стока не уме да позира фоторепортерима, некултурно окрене задњицу у тренутку надахнутог говора извештача, или страначког лидера, свеједно, говедо, коњ, овца или свиња,

почну да се празне пред камерама, то касније изазива нелагоду и збиља збуњује и гледаоце и гласаче. Стока, такође, не зна када треба да ћути, а када да се оглашава.

Дешава се да у сред реченице будућег потенцијалног вође, коњ зарже, во рикне, овца почне да блеји, коза мекеће, пас залаје, а петао се огласи кукурикањем.

Животиње се притом у познатом окружењу понашају природно, што је и логично, само посетиоци гледаоцима и потенцијалним гласачима личе на збуњене идиоте.

Ако ментално здравље стоке буде нарушено, последице за ионако осакаћени сточни фонд могу бити несагледиве и фаталне. Нервно растројство стоке је тешко излечиво. Нити имамо способних и обучених кадрова за лечење исфрустриране стоке, нити установа да се ови необични пацијенти хоспитализују. И то је једна у низа препрека које стоје пред нама за улазак у Европу. И о томе је поменути душебрижљиви министар у више наврата јавно и аргументовано говорио.

Као васпитно средство, сељак одувек користи шибу или бич, а са овако устаљеним насилничким навикама не може се далеко стићи. Поготово не у Европу. Свет то препознаје као насилничко понашање и ова подвала не пролази. Изложену насилничком понашању

од стране људи, за стоку нема сигурне куће. Клање марве је нешто друго. Оно се већ налази у програмима и статутима Европске заједнице. Електрични мађ, тестера и нож су прихватљиви и хумани. Нуде марви брзу смрт. Прут, дебела шиба, или бич, то је за Европејце вандализам. Ражањ не наилази баш свуда у Европи на симпатије. Толерише се као обичајна норма. Ако се нека овца, или во ставља на ражањ, онда дрвени колац треба да се избаци из употребе. Живинче у духу новог времена треба да буде набодено на метални колац. Дрвени може у ватри да изгори, ако је онај који врти ражањ са живинчетом иоле непажљив, рецимо задрема, или се запије. Мане дрвеног коца су тако очигледне. Од којег год да је дрвета, колац намењен да буде ражањ, временом труне.

Метални колац може бити никлован и онда је вечан.

Дрвени колац кориштен за ражањ је доказ заосталости у сваком смислу. Са дрвеним коцем као ражњем, никада нећемо ући у Европу. То нам је јасно и недвосмислено стављено до знања.

Један досетљиви предузетник је за почетак увезао хиљаду никлованих челичних колаца. И то је тек прва наруџба ове врсте, само док се посао не разради а људи по унутрашњости схвате у чему су све предности савремених техноло-

гија и изума који долазе из савременог света.

Метални ражањ ће нацивети и волове и људе који га користе. Напредак модерних технологија је незамислив.

Сељаци додуше не маре за компјутере, али метални ражањ, е ту дилеме немају.

Метаморфоза коначно.

Колатерално памћење.

Ниједан рекламни спот и маркетиншка прича, довитљиви слоган, нису имали тежину и снагу колективног памћења. Шта год да је речено током изборне кампање, код потенцијалних гласача на једно ухо уђе, на друго изађе. То је мана свих избора.

Резултати: поражавајући.

Паре махом улудо бачене.

А онда је случај умешао своје прсте.

И чудо се догодило, јер само су свакаква чуда у земљи Србији могућа! Во, обични српски во, је проговорио. Зашто је овај домаћи во одлучио да проговори, није било једино питање, које је мучило знатижељне, такође није било објашњења како је било могуће да се догоди ова трансформација која вола приближава, такорећи поистовећује, с нашим човеком. Одувек је моћ говора била човекова привиле-

гија. Али, ето и томе је дошао крај. Од сада и стока има нешто да се пита.

Глас разума није више само привилегија људи и људског рода.

Говорило се да је тај знаменити домаћин имао дилему, те да је ово његово колебање и неодлучност спасило волу живот. Са једне стране касапница и добра цена, коју је могао постићи, а са друге: син му је славио пунолетство, нашао је девојку, требало би га женити, а за тако важне догађаје, ништа мање од вола на ражњу није било замисливо.

И док се он премишљао и колебао шта му је уноснije и паметније чинити, во је узео ствари у своје руке, мада во није имао руке, али тако се мора рећи.

Када схватиш да ће да те воде на клање, или да те увелико тове и спремају за ражањ, мораш да проговориш, па макар био и говедо.

Фитиљ памет.

Знало се да волови постоје у свакој средини и сваком друштву, негде се баш истичу, негде су претерано наметљиви, негде се измакну са стране и само меркају и чекају прилику да скрену пажњу на себе, додуше у већини случајева живе мирним животом и повучено,

мање-више, ћутке извршавају задатке који се повремено пред њих постављају.

Једино није забележено да је неко некад за неког вола тврдио да је паметан. Овај догађај је многе теорије о воловима бацио у мутну воду, у којој од памтивека нестају све људске заблуде.

Умни људи су се нашли пред једним деликатним задатком, како све ово тумачити, како обичном свету објаснити необјашњиво.

Таман када се поверовало да смо се дозвали памети и да је за овако малени народ и још мању државу, много боље и сигурније да пред Европом а богами и светом, буде мања од макова зрна, да претерано не таласамо, да остане на маргини и непримећена од великих војних савеза и моћних држава, опет је неки ђаво завртео точак случајности и мала балканска држава Србија је поново и по ко зна који пут била у центру пажње целокупне светске јавности.

Треба отворено рећи да је многима засметало што се и овај догађај збио у земљи Србији.

И зашто баш у Србији и нигде друго на свету?

Докле ће та Србија да буде у центру пажње?

Шта је том блентавом народу ударило у главу, да никако не уме да се смири?

Зар морају стално да буду камичак у нечијој ципели и трн у туђем оку.

Изазвали су први светски рат. Или били повод за његов почетак.

Други светски рат је њих изазвао. У збиру жртава то му је дошло некако на исто.

У оба рата су били десетковани. Као народ пред истребљењем, никакву поуку нису притом извукли.

Старе ране нису сасвим ни зарасле, а Срби су опет срљали у амбис. Трећег светског рата није било ни у наговештају, није се могло чекати довека.

Да не би изгубили осећај за страдање, да се то чекање не би отегло у недоглед, поново су у локалним оквирима заратили. Право речено, не знајући ни зашто ратују, ни ко су им непријатељи. Препустило се нагонима и инстиктима.

Срби су на властитом примеру поново и по ко зна који пут доказали да су као народ већину свог битисања проводили без учешћа памети. Трагично, али и истинито.

Великим силама је одавно досадило да само Србима деле пацке и пуштају крв.

Има толико других малих и мањих држава којима такође треба крв пустити.

И други заслужују да им се укаже адекватна пажња. Србији овако нешто апсолутно није

требало. Не сада. Не у овом тренутку када се почело коначно заборављати. Читавом свету се на главу попела претерана популарност Србије. И понеког Србина. Узмимо тенис, на пример. Спорт богатих и аристократије. Шта ту има да тражи било који Србин. Нити су Срби богати, нити аристократија. Јад и беда од када знају за себе. И ту, њима да тера инат, да им узима паре, нашао се неки бандоглави Србин. Загорчава им живот. Стално побеђује и стално је на челу ове камариле. Никако да се дозове памети и подвије реп, као што то сви остали, који долазе из тако минорних држава, чине. Не, он не посустаје, нашао да њима тера инат. Моћници не воле инаџије. Поготово ако исти долазе из Србије.

Нема ништа горе за малу државу од зависти и љубоморе неке моћне државе. Поготово оних држава које су имале све што се могло замислити, па и оно што се није дало замислити.

И наједном, тамо негде, у некој балканској забити, баш тамо да се појави неки говорљиви во.

Тако нешто је било довољно за сваку завист.

Као осакаћена држава, држава у дроњцима, са народом који се много пута нашао у безизлазу због своје фитиљ-памети, коме је у

свету још била занимљива прича о нестајућој Србији? И сада ова прича о волу који говори, можда донекле и сензационалистички интонирана, пре свега злонамерна, није годила ушима моћника, који су могли да раде шта им се прохте, али нису у својим редовима, у непосредном окружењу имали говорљиве волове. Било је волова ћутолога колико хоћеш, у свим срединама их је било, али кога је то занимало.

Већ су се крчкале разноразне теорије завере, само је био проблем што моћници овог вола, као ни било којег другог вола, нису узимали за озбиљно и ни на који начин нису могли говедо повезати са тероризмом.

Во није био у стању да направи бомбу. Понајмање српски во. За прављење бомбе треба креативност, знање, експлозивни материјали, мржња изнад свега, а волови за нешто толико компликовано нису способни. Во може да има нека осећања, али никада није забележено да уме да мрзи. Зна да се узјогуни, да побесни. И то је све.

У популарној телевизијској емисији „Веровали или не“, прича о српском волу који говори, недељама држи прву позицију.

Сумње.
Колебања.
Записи из малог мозга.

Во који говори лако је могао стећи статус националног добра, а по сили закона сваке земље, па и Србије, у том случају такве вредности се нису могле отуђити.

Во дефинитивно није био извозни бренд.

Када су се појавили страни извештачи, во са њима није хтео да говори. Није показивао никакво интересовање за „мир у свету“, „гладне у Бијафри и Бангладешу“, „озонску рупу“, није га занимало има ли воде на Марсу, баш ништа. Није му на памет падало да бистри светску политику.

Све што није било у његовом видокругу, било је далеко од његових интересовања. Био је обичан во из народа, и ни по чему се није разликовао од своје сабраће. Моћ говора га није чинила ни моћнијим, ни лепшим, ни паметнијим.

Није знао стране језике, а како је изгледало на основу првих сазнања, није имао намере ни да их учи.

Земља Србија није посртала, она је пузала, подсечених крила, изолована, бачена на колена, понижена, омаловажавана, натоварена

новим бременима кајања, новим наметима. У свему се каскало за достигнућима и стандардом моћних земаља.

Индустрија, наука, технологија, култура, напредак.

Нигде нас по тим питањима у свету није било.

Као народ, били смо шака јада, толико минорни и беспомоћни, да је свако батргање било само још један корак, који је водио жабокречини и дављењу у живом песку свакодневице.

Народ се борио за капљицу чистог ваздуха. Кору насушног хлеба.

Преживљавао на необјашњив начин, од избора до избора.

Само су новине, медији и политичари и даље угодно живели од сензација, измишљотина, лажи и обмана. И пара које су им обезбеђивале привилегије и занимања којим су се бавили. Држава има миљенике а то од када је света и века никада није био обичан народски човек.

Прича о волу који говори је по свему била другачија и у неку руку типична за ово поднебље. Ништа се нама нормално и обично деценијама уназад није догодило. Ратовали смо, а да то нисмо знали. Гинули низашта. Уместо муња и громова, што је било за очекивати, паметне бомбе (које су на нас слале невероватно

глупе светске вође) погађале су нас из ведра неба. Таманили нас „милосрдни анђели“.

Ниједна невоља није могла да нас заобиђе.

Земљотреси су разарали неке далеке државе, а ми смо се тресли.

Чекали смо престрављени цунамије, иако море нисмо имали.

Све што је било незамисливо и немогуће, нама се могло се догодити, онако од шале, преко ноћи, тек да нам ионако један живот учини неподношљивијим.

Свет нам је одувек био маћеха.

А ту је предњачила времешна госпођа Европа и народи нама пријатељски наклоњени. Шта смо тек онда од непријатеља могли да очекујемо, када су пријатељи првом приликом која им се указала, нагрнули да нас разоре и униште?!

Све се окренуло тумбе.

Или је грешка била једино у нама?

Свет смо гледали кроз ружичасте наочари.

А он је био црн. Црн, да црњи није могао бити.

И онда, кад су сва чуда доживљена, кад смо помислили да је свему крај дошао, да су све мржње према нама исцрпљене, сва зла око нас и над нама окончана, десило се ово што се десило, и што није могло да се сакрије.

Во из басне.

Утисак недеље.

Туга једна.

Како год да буде, не пише нам се добро.

За оптимизам нема места.

За наду још и мање. Можда ће нам овога пута неочекивано чорбу запаприти једно говедо.

Тачније во.

Домаћи српски во.

Питања су се ређала, свако бизарније од претходног.

Како је то било могуће?

Да ли је тај во из басне?

Зашто се огласио баш у ово време, када сви нешто говоре и када је било паметније да се ћути?

Да ли је во симпатизер неке странке?

Које?

Хоће ли во у политику?

Има ли во своје фаворите?

Има ли свој програм и своје захтеве?

Плашили се муњевите, мање више таблоидне популарности?

Када ће се објаснити зашто је јавно и тек сада проговорио?

Ова и слична питања нису силазила са на-

словних страница текуће и периодичне штампе. Еуфорија није јењавала.

Во је био у свим медијима највећа вест.

Во је био једини утисак недеље.

Утисак месеца

Вола су час својатали, час кудили. Било је и неистина и много тога је измишљено и речено. Било је злонамерних коментара.

Па шта ако је неки во проговорио?

Шта ако је во домаћи?

И боље је што је домаћи?

Како би се осећали да је нечији други во проговорио, па дошао овде да нам соли памет?

Кога он заступа? Стоку? Говеда? Неке мистериозне групације?

Ко то финансира?

Коме је у интересу да промовише једног вола, ма колико он био дугачији?

У реду, заиста је необична појава да један во проговори.

Ко је и када волове и осталу стоку питао за мишљење?

Не пита се народ за мишљење, а камоли неко дворого говедо?

Има и других чуда, а о њима нема ни речи. Осврнимо се око себе. Где ми то живимо? Са киме живимо? Са киме се радујемо и чему се радујемо?

Свет је оболео. Ми смо оболели.

Сви смо некако здраво болесни. Поглед утуљен. Кретње успорене.

Најновија дијагноза ове болести гласи: туга. Или празнина, свеједно је.

Лекари упорно објашњавају да од туге лека нема? Туга није болест? И ко би тугу дијагностиковао као тешко обољење? Туга је стање свести? Стање духа. Избор сваког појединца? Зар постоји неко ко макар за трен није туговао? Из било којег разлога?

Тугујеш када неко драг негде отпутује.

Када те љубав изневери. Када те срећа напусти. Када неко изненада умре. Када те неко победи. Превари. Остави.

Медицина је ту немоћна. Ћорсокак у сваком случају.

И смрт. Смрт. Смрт. То није никаква вест. Смрт је отрежњење. Смрт је информација за једнодневну употребу и ништа више.

Живи се и умире се од постања.

Мртви се заборављају, живи брзо тону у заборав.

То су закони које није човек измислио.

Он им се само прилагодио.

Колико је то било могуће.

Питања.
Маскота.
Тутумрак педагогија.

Популарност вола је досегла ниво обожавања. Такорећи преко ноћи. Во је постао маскота. Заштитни знак. Нешто само наше. Во националe. Друштвене мреже су биле претрпане фан клубовима. Редакцијама су стизала писма подршке, обожавања, препуна идолатријске сервилности лабилнијих грађана и грађанки.

Једна жена је изјавила да би се удала за вола.

Једна друга је тврдила да се већ удала за вола.

Било је и жена које су говориле како су се на време развеле од својих волова.

Само по себи све је то наводило на закључак да је земља Србија ипак била домовина волова.

Говорили они, или не говорили.

Објављени су многобројни интервјуи са српским волом, и сви до последњег измишљени и лажни. Била је јавна тајна да во није давао изјаве новинарима.

Пракса је показала да не трчи пред руду само стока, ова појава је некако својственија људском роду.

Репортери, куси и репати, са лица места су се утркивали у измишљању којекаквих ступидарија, које чак ни један необразовани во није могао да каже. Медијске будалаштине ништа не може надмашити. Поготово за тако нешто, машта није потребна.

Во је говорио ретко, помало смушено и када мора нешто да каже. Аналитика било чега била му је страна. Воловска свест није могла да појми лукавство, превртљивост. Во је био аналфабета за дипломатију. Умео је да пажљиво слуша, јер то је карактеристика свих волова, говорили они, или не говорили.

Виђен је на вечитом дербију градских ривала у фудбалу. Био је, наравно, почасни гост у централној ложи. Доведено је још неколико волова, читаво стадо, да се не осећа усамљено и да га навијачи, ако помисле да навија за ону другу страну, не заспу каменицама и поломљеним столицама, као што то наши навијачи увек раде, било волова у публици, или не било. Они морају нешто да поломе. Ако столица нема, ако је ограда исувише чврста, е онда раде бејзбол палице, а када се стадион напусти, навијачима из противничког табора ломе се ребра, руке, главе. Потом следи ортопедија. И тако до следећег дербија.

Према идеји организатора, во је на дербију требао да изведе почетни ударац. Ипак се од

тог плана одустало.

Шта ако во мимо протокола почне да пасе траву на стадиону. Ко би се усудио да га насилно уклони са зеленог тепиха. Фудбалерима, који се теже оријентишу на терену, а већина их је таква, присуство вола би представљало велики проблем. Вола је и ван терена било тешко обићи, а камоли неком фудбалеру у пуном трку и са лоптом у ногама. Вероватно би дошло до нетипичних фаулова. Шта ако би волу пало на памет да узме учешћа у игри. Фудбалска игра има магију. Пун стадион. Грлени навијачи. Адреналин проради.

Ко би се усудио да волу стане на пут, протури лопту кроз ноге, крене на стамену животињу клизећим стартом. У судару главама зна се ко би извукао дебљи крај. Кажу за фудбалере да су срчани и глупи. Ипак не баш толико да ризикују животе зарад игре и забаве. Шта ако би нека од екипа вола користила као живи зид?

Коначни, ако је публика за домаћу екипу била дванаести играч, онда би во комотно могао да буде тринаести играч, а то би већ било претеривање.

У сваком случају надметање би било далеко од уобичајеног спортског фер-плеја. Регуларност утакмице би била доведена у питање. То се није смело догодити.

На свим значајнијим фудбалским тренима популарни зелени тепих чини вештачка трава. Илузија бујног пашњака за вола би била кобна. Лекари без граница, који су водили бригу о здрављу вола, скренули су пажњу да пробавни систем биљоједа не може да вари ништа што је вештачко и од пластике, стакла или метала.

Ако би во ипак извео тај почетни ударац, којом би ногом од четири шутнуо лопту? Иако шаљиво, питање је било више реторичко и занимљиво за кладионичаре.

Ништа се није могло планирати и унапред предвидети.

Во, који ни као младо јуне није марио за игре у пољу и трчкарање било које врсте, није знао фудбалска правила, сигурно му није било јасно зашто је лопта округла, и зашто људи изгибоше јурећи за њом. Када је пристигну и умире, поново шутну лопту, и тако без престанка.

Какве год дилеме мучиле спортске новинаре и аналитичаре свега и свачега, утакмицу која се срећом завршила без голова, во је одгледао мирно и без емоција. Није показао никакве знаке привржености било којем од зарађених навијачких табора. На стадиону је ћутао као заливен. Кад се публика удаљила во није одолео, радозналост је победила, изашао је на зелени тепих, што се и могло претпоставити, и

покушао да пасе.

Вештачка трава која је само личила на траву, није му пријала.

Није разумео чему она служи.

Једном је на некој конференцији за медије наводно рекао: „Кад је неко негде видео писменог вола? Јесам во, и то не поричем, али говедо нисам! Писани медији ме не занимају. Не умем новине да читам, а нису ни за јело.“

За њега је било довољно што је могао да говори. Наравно, кад мора и када није било друге могућности да изнесе неку своју примедбу.

Во је био необично сталожен, на све те измишљотине и лагарије о њему није импулсивно реаговао, равнодушно би одмахнуо репом, као да тера муве од себе.

Во се добро носио са очигледним недостацима и фалинкама, које нису могле остати непримећене. Неоспорно је било његово непознавање друштвеног и јавног живота.

Трка за његовом наклоношћу није јењавала. Најмоћније странке хтеле су по сваку цену да имају овог јединственог вола у својим редовима. То је првенствено била ствар престижа. Кец у рукаву.

Нису бирана средства да се тај циљ постигне. Мноштво инсајдера са стране је мешетарило и покушавало разним смицалицама да вола приволи и обрне на своју страну. Проблем

је био у чињеници да се во није могао купити. Новац га није занимао. Чак није ни знао шта је новац и колико је значајна његова улога у животу људи.

Било је оних који су покушавали да га наговоре да уновчи тренутну популарност, да уколико би имао довољно властитог новца, не би зависио ни од кога, могао би рецимо да купи тоне најквалитетнијег сена, или џакове сточне хране, буриће готових помија, све оно што би волео да једе.

Могао би да путује по свету куд пожели.

Да бира нетакнуте пашњаке.

Во, или није веровао у те приче, или није могао да разуме ту везу између новца и хране, или било чега другог што се новцем обезбеђује. Злато га такође није привлачило. Накит и остале украсне модне дрангулије нису га дотицале.

Ниједна крава коју је он знао није се кинђурила.

За волове би то било напросто понижавајуће.

Во је био непоткупљив.

Иако је могао да говори, није знао шта је инсајдер, мада су га ти људи више од осталих подсећали на чобане из завичаја, баш оне који стоци загорчавају живот. Проблем ових људи, који га прогоне као чума децу, што би рекао

његов бивши газда, свакако није био у њиховим лепим жељама и добрим намерама. Во је непоколебиво остајао изван система, који га је на разне начине мамио и наизглед чекао раширених руку.

Није се приклањао никоме, тако да су га сви својатали и присвајали. Деловало је као да је имао неког тајног и мудрог саветника, који није дозвољавао да нешто брзоплето и на своју руку, односно ногу, уради.

Пре него што је заувек напустио село, мудри домаћин му је дао неколико очинских савета.

„Ајде да се послужим језиком политичара, није природна коалиција између човека и вола“, објаснио је сељак.

„Човек и во никада не могу бити искрени пријатељи, јер у човеку увек вреба притајени месождер и тлачитељ животиња.

Од када је света и века, ниједан во није појео човека, а људи су појели толико волова да им се ни броја не зна. Ако јеси потенцијална храна, а јеси, будеш ли људима веровао, кад тад ћеш завршити на ражњу. И што се више будеш интимизирао са неким људима, прихватао понуђене дарове и погодности, бићеш само корак ближе властитом крају.

Људска ћуд није као животињска, чврста и стамена, напротив. Бандоглаво говедо читавог

живота остане бандоглаво. Ту васпитне мере не помажу. Човек данашњице је превртљив, мења се преко ноћи. Једно мисли, друго говори, а нешто сасвим треће ради. И никада нисмо сигурни (ни ми људи), шта нас у неком тренутку непажње може од других људи задесити. Шта онда ти као во од људи можеш да очекујеш“, закључио је сељак помало уморним и сетним гласом.

Воловско памћење је кратког века, или га уопште нема. Довољно је да се у јасле стави нарамак свеже детелине и во намах заборави да ће наредног дана поново јарам бити на његовом врату и да ће вући терет који ће му ломити кичму.

Па ипак, во је пажљиво слушао говор сељака, и чинило се, први пут је био истински уплашен, збуњен, што је било за очекивати. Колико год сумњали у волујску памет, во је ове неочекиване и добронамерне савете упамтио и у начелу прихватио. Опрез неће шкодити. Слаткоречивост људи му ништа није значила.

Суживот са људима неће бити лагодан, мислио је.

То је знао и онда када није говорио.

Глобално загревање.
Унутрашње сагоревање.
Локалне играрије.

Међу странкама са мањим бирачким телом, било је и оних које су изјављивале да имају у својим редовима не једног, већ неколико волова који говоре, али да их чувају, као последњи адут, за наступ када се копља буду ломила око цензуса и за улазак у парламент.

Не треба све добитне карте одмах откривати. Неки су ишли тако далеко у обманама, да су тврдили како имају и магарце, и коње и краве, овце, козе и кокошке које говоре, али се они тиме не хвале.

Преко ноћи престоним градом су осванули графити, а потом и билборди на којима је писало: „Вола за председника“ и „Во је Цар“.

Кланица, касапница, ражањ, наједном су биле непожељне и најомраженије, понегде чак и забрањиване речи. Опадала је индустријска производња волујског меса и месних прерађевина. Појавила се иницијатива на многим друштвеним мрежама да се забрани употреба меса у исхрани. За почетак волујског и говеђег. Ако и друге животињске врсте проговоре, основаће се судови за права и правду животиња. Било је додуше спорадичних случајева, да су неки људи

били осуђени на новчане па и затворске казне, због малтретирања животиња. Још ако нешто дође на тапет међународних судова, онда се оптуженима добро не пише. Ма ко да су они и ма каве аргументе имали. Ако некога кољеш и черечиш, потом транжираш, сецкаш, печеш, куваш, сушиш и у сласт једеш, не можеш се у том случају бранити аргументима: нисам хтео, видео сам од других, био сам гладан и слично. И та несрећна говеда су мање-више гладна, али никога због тога не кољу и не убијају. Да се не лажемо, аргументи, какви год да су у том спору, би били на страни обесправљене стоке. Стоке у оба смера. За аутентичну стоку да има некакве правде, било би крајње увредљиво свако упоређивање са овом другом стоком која коље, и убија немоћне животиње. Јер, они који кољу су неупоредиво већа стока у сваком погледу, од стоке коју кољу. Ту дилеме нема.

Ако је проговорио за сада само један во, то не значи да ће друга говеда на све што се око њих дешава довека мирно гледати и да неће проговорити.

Ко год је јео месо није био омиљен купац. Наједном су љубитеље меса називали канибалима. Вегетаријанци су ликовали. Месождере на стуб срама. Позивали су на јавне осуде, покајања, па и линч. Свакојаки наслови су освитали по новинама. Месаре су престајале са радом.

Није било муштерија. Месождери су се бранили слабашним аргументима. Говорили су да само поштују традицију и да ту њихове кривице нема.

Опозиција је по обичају играла прљаву игру, трубила је на сав глас, како власт у тајности увелико спрема специјални ражањ за овог домаћег вола говорника. Не ражањ од дрвета, већ онај европски, од метала, усијани колац од челика. Да је то јавна тајна и готова ствар. Чим се домогну власти, биће то општа светковина.

Хулигани, које је ионако све нервирало, па и во који говори, претили су да ће вола пребити, као вола у купусу. Овакав анимозитет са њихове тачке гледишта био је апсолутно оправдан. Више нису били миљеници трачева и црних хроника. Во им је одузимао медијски простор.

Свашта се причало.

Упитан шта о томе мисли, во је пред ТВ камерама изјавио, помало одсутно, рекло би се више равнодушно, да се он ничега и никога не плаши.

Поштује законе и верује да живи у правној држави.

Закон, колико је њему познато, није баш наклоњен животињама, али се нада да ће се то променити. Законе су писали људи и у њима нису обухватили и проблематику животиња.

Како год, зна се да постојећи закони ни људима нису наклоњени, па чему онда да се животиње надају.

Треба бити реалан. Он је по природи оптимиста и верује у хуману човекову природу.

Можда је помало и наиван, али то је већ генетика.

Волови су увек наивни.

Колико му је познато он лично нема непријатеља. Никога није пробо роговима. Никога није увредио. Покушава да живи као и до сада, као и остала стока. Не прија му ова халабука и популарност.

И даље ни у чему не изволева, једе траву, сено и помије.

Не види никакав проблем, нити има разлога за бригу.

Ако га упрегну, вући ће. Ако буде требало да оре, ораће. И раније је такве послове обављао. Никада није бежао од постављених задатака. Био је послушан во и у времену потпуне анонимности. Отуда на његовим леђима нема трагова прута и бича. Нико га није каменицама гађао. Чобани су га мазили и пазили. Краве су га безрезервно волеле. Сазревао је у малом стаду говеда, као сваки слободоуман во. Ћутао је, јер нико није тражио његово мишљење. Шта ће волу мишљење. Одувек је тако било. Проговорио је кад је напокон схватио да од ћу-

тања користи нема. Као онај десетогодишњи клинац, из оне некада братске републике и он је проговорио кад је морао. Ваљда у тој причи има истине. И није свака прича за подсмех и за шалу.

У једном од својих ретких медијских наступа, во је такође рекао како се нада да ће и остала стока, волови пре осталих, кренути његовим примером и проговорити. Казао је да осећа блискост са народом из којег је потекао. И није се одродио од народа. Зашто би то чинио? Ни од стоке се није одродио. Иностранство га не занима. Мада има тако примамљивих позива. Не жели ни због каквих обећања да напусти родну груду. Добро му је ту где се сада налази. Новац и богатство га не занимају. Егзотична места, путовања, море, мегаполиси, туристичке дестинације и атракције, свет моћи и гламура, све што људе опчињава, њега не додирује.

Оперисан је од сваког облика радозналости.

Уосталом, волови никада нису били авантуристи.

Овде је свој на своме.

Земља у којој се родио и у којој живи, у којој је на крају крајева проговорио, још увек нема на плодним ораницама хибридног кукуруза, нити се бави производњом сточне репе

која изазива завист у исхрани. Њему су довољне незагађене ливаде, млада детелина, зелено лишће са дрвећа. Потребно му је мало више анонимности.

Волови ионако не воле да се медијски експонирају. Не бар волови које он познаје. И чијем роду припада.

Хибридни волови га не занимају. Мисли на оне специјално товљене. Такве пре осталих, стока највише презире. Срећа је што још увек није рођен лабораторијски во. Можда ће се једном и то догодити. Промене у свету су тако очигледне. На свим нивоима. Нема веће мистерије од будућности.

Сличност између стоке и народа је сваким даном све уочљивија и већа, објаснио је. То се и голим оком види.

Колико пута је већ јавно речено да је народ стока. И то више није увредљива категоризација, ни за народ, а ни за стоку. Можда је стока наивна и глупа, али и народ је још наивнији и глупљи. То је безброј пута у стварном животу било потврђено.

Велика је сличност у много чему између животиња и људи. Мада је човек по карактеру, природи па и поступцима сличнији дивљим зверима. Некад се та разлика и не примећује.

Зверско у човеку надмашује зверско у зверима.

Човек убија забаве ради. Убија из освете. Због мржње убија. Убија и звери и животиње и људе. Звери никога не убијају да би само убиле. Оне само преживљавају.

Стока нема зверске особине, она је, према томе, у предности над људима, јер је самосвојна и аутентична, моралнија у сваком погледу, особена и увек остаје стока. Нити имитира људе, нити се поистовећује са народом.

То су неоспорне чињенице, закључио је во ауторитативно и репом отерао муву која му је досађивала.

Во ванземаљац,
Сточна дискриминација,
Ујединитељ и праља.

Во је заиста имао стила и није речи трошио улудо. Имао је принципе. Став. Знао је за солидарност. Чинило се да брзо учи. Одисао је мирноћом и мудрошћу. Није реаговао на провокације. Наједном се код вола ишло по мишљење. И то се није скривало. Овај во је знао шта ради, шта треба да каже. Није се разметао. Имао је меру у свему. Био је во за пример.

Једино је претерано јео свежу детелину. Ту се није умео контролисати. Због тога се мало тромије кретао, имао је стотинак килограма

вишка. Није реаговао на савете нутриционисте да треба да обузда апетит, због здравља пре свега, због јавних наступа и сличних обавеза дефинитивно мора да дотера линију. Ипак је он постао јавна и медијска личност. Узор многима који нису имали среће да досегну његову популарност.

Во наравно није умео да користи друштвене мреже, други су уместо њега отварали безбројне профиле са његовим ликом, имао је пријатеље широм света и његова интерконтинентална популарност је вртоглаво расла.

Свако га је на свом профилу желео за пријатеља. Није ни помишљао да нешто више сазна о интернету. Вола дефинитивно нису занимале напредне технологије савременог човека.

Није био спортски тип.

Помало задригао, некако је личио на одређени тип људи, који су се могли срести на многобројним банкетима и прославама приликом неких пригодних догађања и значајних годишњица и датума.

Није хтео да се вози авионом. Имао је страх од летења и то није крио. Није чак волео ни уобичајена краћа путовања. Увек би се то завршило стомачним проблемима и житком балегом. Једном су га угурали у специјално за њега опремљен вагон. Његово прво путовање домаћом железницом није славно завршило.

Мутило му се у волујској глави од сталног труцкања. Они који су му том приликом правили друштво, гушили су се у смраду балеге, јер је вожња возом код вола изазивала непрестану потребу за пражњењем. То се није могло контролисати.

Касније је одлучено на одбору неке водеће странке, или руководећег тела, да се волу мора обезбедити квалитетан психолог, који би га припремао за слична путовања и који би пре свега уздизао вољни елемент код љубимца нације.

Није познато да ли је во заиста ишао на ове сеансе. Многобројни папараци, који све јавне и медијски популарне личности и ликове данонoћно прате и контролишу, приметили су да во није остављао иза себе велике количине балеге, као у неким ранијим приликама.

Изјавио је, ако је веровати ономе што новине објављују, како га нервира првенствено сточна дискриминација.

Иако је во који говори, није идиот и не верује у орвеловску фарму животиња. То су приче за децу. Животиње су дефакто наивне и глупе, иначе, не би стално наседале на људску превртљивост.

Такође је казао да не жели ни на који начин да се укључује у текућу политику. Политички је необразован и не пада му на памет да осни-

ва странку. Има странака довољно. Ко их све може попамтити. И како би се звала та нова странка? Говеђа странка, или некако универзалиније.

Напредна Говеђа странка, Говеђа демократска, или либерално-радикална говеђа странка. Или најбоље: Странка стоке и заједништва. Пусти снови, и ништа више. Ко би стоку ујединио. То је немогуће.

Ни сва говеда се не могу лако утерати у тор, или шталу, а камоли да их неко уједини у мишљењу. А тек друге животиње. Свака врста би вукла на своју страну. Борила се за мандат више. И где би то довело? И то је во знао, и зато није имао дилеме. Не у политику. Никада.

Бити неопредељени во, неутрални посматрач је у реду. Страначки во је бесмислица. Није он глупо говедо да свој новостечени углед троши као праља воду, рекао је у једном разговору за неке тиражне новине.

Праље се помињу само у неким старим и заборављеним књигама. Који му је андрак да у јеку највећих страначких превирања и опште јавне полемике помиње праље?!

Ангажовани аналитичари у странкама на ово питање нису имали одговора. Они су ипак били плаћени да размишљају у процентима. Сви су се у чуду питали одакле волу ово поређење. Одавно није било праља, одећу и веш

су прале веш машине, о чему он то говори, или је он био декадентан во, или само начитан во.

Во и метафоре, баш и нису ишли једно с другим.

Во и књиге још и мање.

Било је познато да, чак ни овај во, који је имао моћ говора и који је отворено износио своје мишљење, није био писмен во.

Феноменологија говеђе памети.

Левица и десница.

Пихтије, коленица и папци у сафту.

Во је збуњивао све око себе. Био је отворен за сваку врсту дијалога. Имао је став. Прихватао је критику. Био је ноншалантан и опуштен у свакој прилици. По многима, вероватно онима глупљим од њега, а таквих је било много, ни бистрина му није мањкала. У прилог овој теорији ишла је чињеница да се во са лакоћом уклопио у нови начин живота. Није био захтеван. Доста свеже детелине, сточне репе, чиста и топла штала. Остало је могло бити како му драго. Није никада извољевао. Такав је био од рођења.

Обични српски во и ништа више.

Ипак, једно се није могло пренебрегнути: ни они најумнији људи, који све знају и све ра-

зумеју, нису били у стању да објасне овај феномен српског вола који говори. Постоје мистерије на које нема одговора. ма колико трагали за њиме и ма колико се трудили да неке несвакидашње појаве схватимо. Када разум закаже, тада и наука и струка подвију реп и зањуте.

Уосталом, во је био без мрље на савести. Без пепела на глави. Ништа му се није могло прикачити, што би га било када и на било који начин компромитовало. Није се мењао. Није робовао трендовима и помодности. Водили су га на пашњаке. Упознавали са младим кравама. Није реаговао. Живео је крајње опуштено и без афера. Таблоиди су очајавали. Било је на јавној сцени и раскалашних крава, сумњивог морала, које су му подводили, али све је било узалуд. Културно би махнуо репом, мрзело га је тада да говори, само би мукнуо и препустио се преживању и новом нарамку детелине. Јесте за многе краве био пожељан во, мада се на томе све завршавало. Треба рећи да није показивао никакве знаке настраности. У свету волова једнополне симпатије не постоје. Једноставно је како су млади говорили, терао неки свој фазон.

Једном ће се и за њега наћи одговарајућа крава, тешили су се они који су веровали у љубав.

На крају је ову недоумицу сам решио. Док

сам био млађи, тек забичио, наравно да сам јурио за кравама. Такво време је давно минуло, и схватио сам да оно што је посао за бикове, није и за волове, лаконски је објаснио ову своју очиту незаинтересованост за краве.

Свакако било је и оних који на вола нису благонаклоно гледали. У томе су зачудо предњачили страни извештачи и многобројне невладине организације су се данонoћно оглашавале са подругљивим изјавама, махом асоцијативне природе.

Земља Србија се по ко зна који пут налазила на прекретници. Транзиција је гризла изнутра. Изолација је глодала споља. Држава у којој су само стране дипломате и невладине организације живели у благостању, јер их је штитио имунитет и подупирао страни капитал, могла је само на трен да измакне контроли и утицају сукобљених страних интереса. Мистерија вола који говори није била мала, али морало се и даље живети и преживљавати. Држава је имала већих проблема и многа значајнија питања су морала бити решена. Границе са суседима. Блоковска издељеност света. Одрживи развој и производни капацитети у склопу зацртаних друштвених планова. Во је био сензација, али темељи политике једне државе су били нешто сасвим друго. Ни сто говорљивих волова, ни хиљаду да их је било, не би помогли да неки текући проблеми

реше. Повремено и рекло би се ниоткуда се јаве та наизглед непостојећа, плутајућа времена, када се све само од себе наставља и када нема много виднијих утицаја са стране. Све је некако текло по устаљеном ритму. Једни су били осуђени на брзо а други на споро пропадање. Ипак издвајала се једна индустријска грана која је била профитабилна и којој није претила опасност од гашења. Лако је погодити: реч је о дуванској индустрији. Истина је: фабрике дувана су доносиле смрт. Али и радна места. Између смрти и радних места, у земљи где се за радно место убијало и ишло на робију, ако треба, смрт од дуванског дима је била превентивна мера и одскочна даска за напредак и просперитет региона. То је и био мото странке која је промовисала регионални развој државе. Годишње је у Србији умирало од карцинома и других болести плућа, скоро пола милиона пушача. Али треба гледати и ону ведрију страну. Фабрике за прераду дувана су запошљавале неколико десетина хиљада младих људи. Математика и рачуница нам очигледно никада нису биле јача страна. Интерес је био изнад смрти. Ко је имао посао, није се плашио смрти. Овима без посла је било свеједно. Ионако су личили на живе мртваце. Ишли смо у корак са захтевима новог времена. Било фабрика за производњу смртоносних цигарета или их не било, постајали смо држа-

ва зомбија. Иностраних инвестиција није било много. А новац, зарада и радна места су могла да дођу само ако се појаве страни улагачи и инвеститори. Проблем је био што нисмо имали чиме да их намамимо. Катастрофална администрација, застарели закони, корумпирана власт и судство, никаква инфраструктура и уз то стална турбулентна политичка превирања.

Страх иностраних улагача није био неоснован.

Много тога се у земљи Србији отимало контроли.

Во који говори је био апсолутна непознаница. За почетак, како је популарност овог вола вртоглаво и неконтролисано расла, Србија у којој је све било могуће, лако би могла да добије говедо за председника.

Макар се он звао и Во, страним државницима и дипломатама свакако не би пријало да са волом воде међудржавне разговоре.

Рецимо, незамисливо је било да канцеларка Немачке, премијер Енглеске, председници Француске или недај Боже велике Америке, а нарочито главешине Европске уније, да таква елита о било чему преговара и мишљења размењују са неким волом. Макар он био и демократски изабран председник од стране народа. А нарочито не са српским волом.

Страни извештачи, дипломате, амбасадори

и многе друге важне личности постављали су отворена и неугодна питања актуелном председнику државе, премијеру, вођама партија и странака.

Шта ће се догодити ако се ствари отргну контроли. Ако народ изгуби живце и своје симпатије усмери ка волу. Како тако нешто зауставити. Какви су дугорочни планови власти у вези овог питања? Зар ће у будућности земљу Србију да води говеђа памет, питали су. Није то мудра одлука. У реду је што је у Србији прихваћена матрица светске демократије, познатије као „штап и шаргарепа“ која је донела евидентне промене и запањујуће резултате. Прихватљиво је и повлађивање свему и свачему што је долазило као упутство од стране моћних држава. Ипак, дозволити, или размишљати о томе да нову демократску власт у Србији води један во, ма колико он био необичан и јединствен, није опција о којој треба размишљати.

Ову идеју у самом старту треба одмах одбацити као неприхватљиву и бесмислену.

За почетак, саветовали су, вола треба сместити у ограђен и изолован простор.

Довољно је да буде вест за таблоиде и жуту штампу. То никоме неће сметати. Нека буде зоолошка атракција. Тада би и страни амбасадори и државници дошли да га виде. Срећом

овај изоловани случај, коме је по њиховом мишљењу непотребно дат велики публицитет, мора да се проучи, да се адекватно одговори и објашњења пронађу. Чињеница је, говорили су, да ову појаву не треба узимати здраво за готово. Тим пре што су се јавили гласови и оних који су тврдили да је во који говори у ствари прерушени ванземаљац. У љуштури вола може да стане туце ванземаљаца. Вола треба на скенер, или зна се на који начин се може видети шта се унутра крије. Ванземаљци могу бити толико мали, да се комотно могу скрити у глави једног вола. И да им још остане места за маневар. Да се без потребе не заносимо. Нано технологија није сигурно изум овог света.

Све је могуће и све може бити опција. Треба размислити о свакој могућности. На пример, пихтије од коже и костију, коленице и папци у сафту, млевено месо, волујска кобасица и сушени говеђи пршут. Док се дилеме у науци, и многобројним јавним секторима живота умножавају, у међу паузи говеђа шницла би заиста свима добро дошла.

Аномалија.
Химна гладних.

Талас одушевљења због појаве вола који говори, нашег домаћег вола, наједном је почео да јењава и губи на снази. Јављали су се гласнији и отворенији знаци неслагања и негодовања. Чуда, ма каква била не решавају текуће проблеме. Гладном човеку није довољна сензација. Њему црева крче. Вид се замагљује. Слух слаби. Издају га витални органи. Шта га уосталом брига за вола који говори.

Ма сва говеда да проговоре, није га брига.

Изгладнели траже кров над главом, погачу, посао и ништа више.

То што во говори и није неко чудо.

Свет је препун чуда. Знаних и незнаних.

Има барем триста чуда.

Чудо је авион.

Чудо је компјутер.

Мобилни телефон.

Телевизија.

Космичке летилице и сателити.

Читав космос је чудо.

Бог је чудо, јер је наводно из ничега створио свет и све у њему.

То су права чуда, много већа од вола који говори.

Свако чудо за три дана. Какав во и глупости. Није то никакво чудо.

То је само преседан и ништа више. Аномалија у времену и простору. Црна рупа. Мука и невоља која је једно бесловесно говече натерала да проговори. Нешто типично за несрећну земљу Србију. Уосталом, шта ми умишљамо. Во нам неће решити проблеме и донети благостање. Нећемо добити кредите због њега. Ни за туристе није довољно велика атракција. Чак ни за Кинезе и Јапанце. Не можемо ни мимо света. Постоје правила и нисмо их ми измислили.

Због овог вола ће нам се опет обрушити нека невоља на главу.

Кибицери.
Остаци остатака.
Ветерани којечега.

Комунисти метузалеми, излапели остаци комуниста, међу првима су дигли глас протеста. Што је донекле и логично. Док је било комунизма, они су били неко. Сада, иако онемоћали и остарели, једном ногом у гробу, многи, или већина са обе у гробу, могу и даље да критикују.

Демократија им је поново донела изгубљено право гласа.

Слободу говора.

Тога у њиховом времену није било ни за лек.

Ко год би се у време њихове владавине дрзнуо да нешто непромишљено каже, као непријатељ партије и народа, завршио би на неком пустом острву, на дугогодишњој робији, на преком суду. Таква су била правила и закони. Свима је јасно, њима понајвише, да они који су преостали, остаци остатака, вечити комунисти, одавно нису баук и не служе за застрашивање.

Први су указали на превару, рекли јавно и гласно: Обична монтажа.

Па они су ту игру монтираних процеса одавно измислили. Ако их издаје тело, очи и вид их још увек добро служе. И слушни апарати помажу где слух затаји. Оно, јесу они слушали и гледали снимак када се во обраћао гледаоцима бираним речима, али ко каже да речи и говор овог вола нису наснимљени, да се пажња скрене са текућих проблема. Они могу и имају право да укажу на превару. Подвалама су били вични још док су били пионири.

Демагогија није била њихов изум, али је њима служила.

Они су једини у пракси доказали да нема Бога. Убили су лично Бога у свима који су веровали да га има и који су га призивали. Према томе нема ни вола који говори. То је измишљо-

тина потрошачког друштва. Капиталистичка подвала и пропаганда. Служи за испирање ионако испраних мозгова. Освестите се људи, поручивали су.

Само комунисте одавно нико није зарезивао, па се њихов бунтовни и слабашни глас није далеко чуо.

Ту и тамо, спорадично.

Краткорафално.

Као у неком глупавом партизанском филму.

Или у неком клубу пензионера.

Понајвише међу кибицерима у парку, између времешних ветерана којечега, док се по лепом дану игра партија шаха или домина.

Статистика.

Додир ничега.

Ономатопеја равнодушних.

Они умеренији, а њих је било понајвише, гласно и јасно су питали: чему еуфорија? Докле ће то да траје? Има ли томе краја? Хоће ли то ‘лебом да нас храни? Дозовимо се памети! Зар смо заиста изгубили контакт са реалношћу? Где ми живимо?

Питања су се множила и није било важно ко их поставља. Светом ионако влада апатич-

ност. Равнодушје.

Ништа није вредно узбуђења и неверице.

Сва узбуђења су припадала неким несталим временима. Један човек насилно убијен, сто убијених, хиљаде убијених. Милиони су убијени. Стотине милиона. Одавно је то само статистички податак у неком историјском алманаху и ништа више.

Шта више у томе има узбудљиво. Ништа. Већ виђено. Безброј пута.

Нема катаклизме, природне или оне горе, коју су људи осмислили, која није постала део баштине људског рода и фолклора свакодневице.

Ништа више савременог човека не додирује. Постао је имун на сензације. Огуглао на суровост. Страст је отишла у бестрагију. Емоције такође. Данас човек пусти сузу само када му трун упадне у око.

Све се покушало да се узбуђење макар на трен врати.

Ријалити идиотарије. Свакојаке глупости. Баш све.

Равнодушју наравно лека нема.

Бити савремен значи бити у свему равнодушан.

Емоције одавно не постоје. Ни у траговима.

Љубав? Шта то беше љубав? Нешто што

је остало забележено у прашњавим књигама, у некој сентименталној балади опевано, остављено да заувек чами у прашини напуштених библиотека, или на затуреним ролнама црнобелих филмова.

Доброта? Људска доброта? Господе каква идиотарија. Заблуда над заблудама. Ко ли је то и када и зарад чега измислио. Појам доброте. Каква бесмислица.

Нема нити један ваљан доказ да је доброте икада било.

Принципи? Моралност? Истрошене филозофске фразе и флоскуле? Труле мисли и ништа више?

Човек данашњице опстаје само захваљујући равнодушности.

И безосећајности.

Свако узбуђење траје на трен.

Но, и то је довољно за причу.

Кратку причу.

Ону која се очас заборавља.

Али имати вола који говори, е то јесте нешто и јесте вест.

Па макар и лажна била.

Информација која помера границу равнодушја.

Треба то чути, видети. Поверовати. Тек да се човек покрене.

Вест довољна за једнократну употребу.

Мане.
Обмане.

Треба и на мане указати. Нико није савршен. Ниједан во, чак ни у своме свету није био савршен. Истина је да овај говори. Али и даље не уме да пише. Не уме да вози ауто. Не уме да пева. Чак не зна да игра фудбал. Што је просто невероватно. Има много недостатака и мана. Рецимо, хигијена му је на последњем месту.

Ни балегу иза себе не уме да очисти.

Овај во је синоним за немарност, па ако право просуђујемо и за неморалност. Во натуриста. Нема одело и јавно се појављује као од мајке рођен са истакнутим и нескривеним атрибутима своје мушкости.

У реду: видети вола у оделу било би много смешно.

Мада је било предлога и покушаја, макар да се огрне неком туником. На крају је разум победио.

Во мора бити то што јесте.

Одело не чини човека, вола би учинило волом још и мање.

Не постоји козметика која вола може улепшати.

То је бар свима било јасно.

Во је постао јавна личност.

Ако не личност, оно бар незаобилазна појава.

Нигде не иде сам. Био би загубљен и у времену и простору. Када би га оставили самог, најдаље где би отишао, била би нека ливада са сочном травом. Тамо би га инстинкти одвели. Њему стога не смета што га воде као мечку, тамо-овамо. И када га одведу негде на неку јавну приредбу и свечаност, чини се: то је мимо његове воље.

Шта се он ту пита.

Воловима је у природи да буду послушни.

Митинговање је мање напорно од радова којима је на селу био изложен. Више га не упрежу. До врха натоварена кола сена, песка, и камења за изградњу неког сеоског објекта, део су помало кошмарних сећања.

Претпоставимо да во ипак има сећања и да не заборавља шта је било јуче. Не стављају му јарам и не воде га у њиву на орање. Има повластица и привилегија које није очекивао.

И други имају моћ говора, па морају да нешто раде.

Он баш ништа.

За сада служи за показивање. Блицеве није проблем истрпети. Ни стално присуство и насртљивост седме силе га не узбуђује претерано. Што се њега тиче папараци могу и под реп да му завире. Сем трагова од житке балеге неће

наћи ништа друго, па ако је у томе ужитак, нека изволе. Брига њега што неки људи немају меру и не гледају где ће радознали нос да завлаче.

Где га год доведу, кад се представљане и снимања заврше, домаћини се утркују ко ће боље да га напоји и нахрани.

Осећа се баш моћно. Више личи на бика, иако је и даље само обични српски во. Сваки наредни дан му је унапред испланиран и попуњен новим изазовима и дешавањима.

Оно што је својствено воловима од памтивека, неће да мења ни по коју цену. И даље спава у штали.

Чак ни хотели са пет звездица немају одговарајуће собе за њега. Да борави у некој свечаној сали, намењеној за пословне и друге састанке, нема смисла и није решење.

Слабо реагује на саобраћајну сигнализацију.

Да га самог пусте, улицу би прелазио на било ком месту. Нашао би се у опасности. Возачи аутомобила не реагују ни на лежеће полицајце а камо ли на ходајуће волове.

Пратилац му је неопходан. Не чобанин, само пратилац. Од када се преселио у град, Во није савладао пењање уз степенице. О силаску и да не говоримо, јер да би сишао мора да се попење, а то је за сада нерешив проблем. Када га одведу рецимо у неки велики тржни центар,

где је највећа атракција, стане на покретну траку и попење се до одређеног нивоа зграде. У лифт и да хоће не може да стане. Такав лифт не постоји. Штала је закон. Нема дилеме. И што је најважније, где год да дође постоји нека штала. Штала је дефинитивно решење на дуже стазе.

Водили би га у слободно време на неку испашу. На нетакнуте пашњаке, чак и у необрана житна поља.

Чињеница је да није престао да једе сено.

То са чиме се људи хране, волу је било одвратно.

Ко би јео кувано сено.

Није глумио и није се претварао да није во, или да се на неки начин разликује од своје воловске сабраће.

Нормално је што није имао осећај за личну хигијену. Во није бирао ни место, ни време где ће из себе оставити балегу. Природа кад зове, зове. Знао је да остави балегу у најотменијем салону. Никада није показивао агресивност. Ни стид. Миран као бубица, ко год је хтео, могао је да га помилује и помази.

Није марио за спорт и друге карактеристичне облике забаве, којима је савремени човек опчињен.

Нису га привлачили ни борилачки спортови, мада му је то било затурено негде у крви.

Веровало се да јесте. Говорио је ретко, када га нешто упитају, или кад мора неком тупавом фоторепортеру да објасни да волови не могу као коњи да се уздигну на две ноге и да позирају.

Во је цитиран у свакој прилици.

Ако је веровати овим цитатима, изјавио је да су краве дефинитивно аутентичне лепотице и да га збуњују неке жене које безуспешно, а неке и успешно, имитирају краве.

По њему свака имитација је бесмислена.

Или јеси крава, или ниси.

Не може се бити и једно и друго. Нема ту неке филозофије и мудровања. То бар женама мора да буде јасно. Свака жена која га је посетила и пожелела да са њиме разговара, тврдила је да има вола у кући, и да не зна шта са њиме да ради.

И сам је безброј пута приметио да постоје жене које доиста личе на краве, мада опет, има много више мушкараца који се читавог живота понашају као волови.

Неки се чак и труде да буду волови.

Раде као волови.

Ћуте као волови.

Глупи су као волови.

Он, као во са репутацијом, могао би макар паметан савет да упути. Није наседао на провокације. Ко год да је носио име вола, био му

је близак. Па макар то били и неки људи. Није хтео против своје сорте.

Воловима који су послушни, јарам не гине. Боље је било понешто и прећутати и уколико неке дилеме постоје оставити их само за себе.

Во није видео ниједног човека са роговима, али је чуо да жене многим мушкарцима набијају рогове, кад год то пожеле.

Како то успевају и зашто и када то раде, волу није било јасно.

А можда су ту причу њему казивали да покажу, колико су мушкарци и волови слични. За човека су рогови модни детаљ, за вола насушна потреба. За рогове га вежу, роговима се брани.

Има и оних који никада не могу бити волови, а опет када се нађу међу говедима, разлике су једва уочљиве.

У овом случају постоји објашњење.

Апатија кад узме што је наумила, од човека ништа и не остане.

Без присуства апатије човек се не може осећати као говедо.

Још мање као во.

Звања, кворуми, ленте.
Имати и немати.
Транзиција сточног фонда.

Нуђена су му звања, па чак и почасни докторати. Уместо звона око врата, качили су му ленте дречавих боја. Једну, зелене боје, чак је покушао да сажваће, али је на крају одустао.

Српски во је дефинитивно био друштвено биће, вредно хвале и поштовања. Није код њега примећен нити један знак слабости, које су својствене људском роду. Мржња, сујета, уображеност? Ништа:

Имати у својим редовима вола који говори, макар исти и неписмен био, није било мала ствар. Свој CV, који су у његово име други састављали, обогатио је новим појединостима из свакодневног живота. Није било дана да се негде није појавио. Телевизија је све његове посете ревносно бележила.

Новине су писале како је во први прешао преко тек изграђеног моста, како је отворио дечји вртић и обданиште.

Пустио у рад нову фабрику ауто-делова. Појављивао се у рекламама најмоћнијих фирми и предузећа. Био гост у спотовима водећи естрадних звезда лепшег пола.

Во је виђен у многим Вип ложама.

Одржао је неколико предавања на угледним универзитетима. Учествовао на јавним скуповима и трибинама.

Говорио је о транзицији сточног фонда на територији Шумадије и осталих уједињених региона.

На познатом приватном факултету овај рад је прихваћен као докторска теза.

Во је лупио папком о сто на седници одлазеће Владе.

Рекао је да се волови више никада не могу третирати као стока, да су та времена прошла.

Тако је било ако се може веровати новинским извештачима и електронским медијима.

Не може се рећи да је био музикалан, факат није умео да пева, али се трудио да с времена на време пусти воловски глас, онако из дубине волујске душе да рикне, да су посетиоци концерата на којима је присуствовао, морали да ставе дланове на уши.

Никоме то није сметало. Многима је било крајње забавно. И спонтаност је свакако спадала у његове урођене особине.

У свету волова, наравно.

Да се не лажемо.

Где друго има толико спонтаности?

Није крио да обожава новокомпоноване народњаке.

Во је са поносом стално истицао, или су

други истицали уместо њега, да је потекао из народа. На неком локалном вашару вукао је кола препуна којекаквих мирођија.

Према писању једног угледног таблоида, дошао је у искушење да се ухвати у коло. На неким јавним скуповима носио је шареницу око врата пуну жита. Као да је коњ а не во.

Од када је открио телевизију, не знајући да је то забава милиона, во је преко ноћи доживео несвакидашњу метаморфозу.

Постао страствен гледалац свега што се на телевизији емитује.

Где год да је боравио, поред брда хране, захтевао је присуство телевизора. Није умео да мења програме, зато је увек неко морао да буде у близини како би му био од помоћи. Као и свако говедо, обожава ријалити на сеоском имању, само има замерку што у тој емисији има превише стоке, а мало правих животиња.

Узбуђују га емисије сурвајвера, односно преживљавања из говеђе перспективе поимања ствари не разуме чему такве емисије служе. Ко ту у ствари преживљава, учесници емисије, или гледаоци.

Во типује на ове друге.

Обожава да гледа популарне грандо-манијакалне емисије о неоткривеним талентима. Једном је био позван да учествује у жирирању. Гласао је по савести, јер волови ипак слуха немају.

Обавезно гледа Национални дневник Европске Србије, иако во, имао је и он право да све зна.

Мало га смарају програми посвећени изборном надметању оних који су још на власти и оних који по сваку цену желе да буду калифи уместо калифа. Не разуме толику нетрпељивост. Њему и једни и други личе као јаје јајету. У чему је поента ове нескривене мржње, не разуме.

Многи га виде на месту председника Владе, или макар као министра пољопривреде, а неки чак и као министра за иностране послове. Во се не изјашњава. Зна где му је место. Штала му је ближа од сваке палате. Зна да је у неким приликама паметније ћутати.

Он барем не мора у извесним ситуацијама да се претвара да је во.

Свет је јасно и гласно рекао своје. Вола у политици неће прихватити и тачка. То што се дешава тамо у некој малој и безначајној држави Србији, ствар је локалних играрија.

Наши водећи људи за сада одолевају овим насртајима и захтевима великих и моћних савеза и држава да се во уклони са јавне сцене. Срећна околност по вола је та што још увек није евидентиран као политичар, нити је званично приступио ни једној странци.

Во је за сада једна комплексна медијска и

мултикултурална појава. Не може свако то разумети. Свет изван ове земље Србије, поготово.

Да је во из њихових редова лакше би разумели.

Уосталом, ни волови нису од јуче.

Ни овај наш во није од јуче.

Више се и не сећа када је био јунац и трчкарао за кравама по ливади. Не припада никаквом синдикату, никаквој друштвеној групацији, не делује у илегали, код њега је све транспарентно.

Во је како млади воле да кажу: лик.

Српски во који говори, је дакле појава са интегритетом.

Ставом.

А са таквим особинама нема ни људи много, поготово их нема у јавном животу и политици.

Опет избори.

Немамо избора.

Кругови.

Да дилема буде већа, изборна трка није завршена, она се у Србији никада и не завршава. Чим се заврше једни избори, јао мајко. Мора се припремати од старта за друге. Не сме се часити ни часа. А успут, док мандати трају, ако

се нешто уради, урадило се. Ако се не уради и није било суђено. Политичари нису говеда па да трче пред руду. Само они знају како није мудро сећи грану на којој се седи.

Во који говори доноси нове гласове, уколико се, наравно, дружење са њиме прикаже јавности на прави начин.

За комунисте рецимо, да их још има, во би био друг.

За странке демократске оријентације, он је могао да буде пожељан симпатизер, угледан члан, коалициони партнер. Господин Во.

Када је сељак, власник вола схватио да свога љубимца не може ни на који начин уновчити и да га не сме ни продати у касапницу, што је раније и намеравао да учини, настојао је по сваку цену да нађе неко спасоносно решење и за себе и за своју породицу, а како се показало и за читаво село.

Од када је кренула прича о волу, по сељака све је кренуло наопако.

Данонoћни посетиоци су истрошили сваку резерву хране која се чувала за славе, преславе, свадбе, испраћаје, покајања.

Ни зрно пшенице у празном амбару није остало.

Јаје се није могло наћи ни у кући ни у кокошињцу.

Ни чаша млека, или кришка сира.

О сушеном месу са тавана и пршути могло је само да се сања. Све је поједено. Новца је нестало. Ако нешто не предупреди, унесрећени сељак је знао да ће на крају остати без ичега.

Зато је брже боље одлучио да вола поклони држави и скине себи беду са врата. На државним јаслама ионако се већ налазило много говеда и волова.

Још један во неће оштетити државни буџет.

Тако је во преко ноћи постао државна својина.

Само када је први пут во проговорио било је то чудо, све остало што му се касније приписивало, могло се уденути у разне оквире измишљених сензационалистичких интерпретација.

Уосталом, медији и живе од измишљотина.

Свака сензационалистичка вест има само неколико процената истине, све друго што се касније удева као објашњење и тумачење је лаж и неистина.

Сељак и сељани су одахнули. Во који говори више није припадао селу. Постао је градски во. И више од тога.

Во националe!

Асимилација је успешно и преко ноћи обављена.

Ње је понајмање био свестан во.

Чекају се мемоари које ће во написати.

Наћи ће се већ неко ко ће записивати сећања и доживљаје овог обичног српског вола. Књигу ће одмах објавити угледне дневне новине, које су постале познате по објављивању мемоарских књига, које се штампају и доштампавају у тиражима од којих нормалном човеку буде мука, а правим писцима од љубоморе и зависти, бала иде на уста.

Важно је да у тој књизи новости нису бајате.

Уосталом, свако иоле писмен може да напише мемоарску књигу. Свако, сем неко коме је писање професија. Прави писци нису на цени. Не бар у тим високотиражним новинама. Ко нема крви на рукама није добродошао као аутор. Мемоари јединственог српског вола који има моћ говора, имају тежину поменутих прича.

У међувремену можда волу нешто шуне у главу, па боцне неког репортера, неког странчког лидера, или сарадника. Можда се и неки новинар зарад личне славе и промоције жртвује и драговољно се набоде на оштре воловске рогове. Циљ оправдава средство. Ране ће да зарасту. Али ожиљци никад. Како и приличи у таквим ситуацијама, говорљиви Во ће имати последњу реч.

Јавно ће се покајати и упутити извињење новинару што је ничим изазван новинар непромишљено насрнуо на његове оштре рогове, мислећи да су лажни.

Са медијима нема заваде.

Медији могу свакога да сахране.

Па и вола који говори.

И волови одавно знају да је јутро паметније од вечери и да се са медијима не треба качити.

Било мемоара, или не било, во ће као тема ући у нову националну историју. Медијска прашина подигнута овим догађајем ће се слегнути.

Прича о волу који говори пашће у заборав а народ ће и даље као и до сада безуспешно тражити изгубљену наду и утеху на гласачким местима.

ДОМАНОВИЋЕВСКА ПРОЗА ВЕСЕЛИНА МИШНИЋА ВЕК КАСНИЈЕ

Метаморфозе једног српског вола, је роман заводљиве и жестоке сатире. Ево, коначно, домановићевске прозе *сто година* после Домановића. Пред нама је сатирични роман складне целине и неодољиве досетљивости у којој се слика трагикомичне реалности трансформише у имагинарну критичку енергију. И ту настаје опскурни заплет ове интензивне сатире, која се у Метаморфозама разрачунава са глупостима и апсурдизмима режима, у коме се једино умножавају Минотаури и друге садомазо наказе.

Мишнић се руга сваком облику примитивизма, кича и простоте. Он указује на беспризорно унижавање свих људских вредности, на повампирено идолопоконство, на кудикамо мизерније и приземније полтроне од оних које нам је историја оставила у наслеђе. Аутор кроз наизглед главну причу о волу који говори, обзнањује изопаченост друштва, немоћ сваког појединца и бесмисао времена у којем живимо.

У ствари, ова надахнута и духовита књига моћне сатире, својим садржајем смештена је

негде између Домановићеве *Страдије* и Орвелове *Животињске фарме*. А изнад свега, будним оком све то надзире *Велики Брат*, или *Минотаур*, свеједно је које име носи, тај лукави контролор света и наших живота.

Мишнић нас овом убојитом сатиром уверљиво подсећа о повратку и присутности истог чудовишта.

Ратко Божовић

О ПИСЦУ

Веселин Мишнић, књижевник из Београда, романописац, приповедач, песник, сатиричар и есејиста, објавио је до сада тридесетак књига у поменутим књижевним жанровима.

Рођен је у Колашину, Црна Гора. До петнаесте године живео је у Мојковцу, потом је на Цетињу завршио гимназију. Студирао у Београду. Предавао у Цетињској гимназији неколико година. Касније се преселио у Београд. Живео је једну деценију у Бечу.

Искључиво се бави књижевним радом. Дугогодишњи је члан је Удружења књижевника Црне Горе и Удружења књижевника Србије, где има статус истакнутог уметника. Највише успеха код читалаца су имали Мишнићеви романи: „Болест вајара Габријела“, „Бездан“, „Романи у праху“, „Велики и Мали Принц“ – роман омаж посвећен А. С. Егзиперију и роман психолошке фантастике „Садистички дизајн“.

Мишнићева проза се простире између реалног и ирealног. Филозофско промишљање и психолошка фантастика је основ већине Мишнићевих прозних остварења.

У поетици је сањар и мислилац. Мишнић је мистериозан писац, колико су то и његове књиге.

Његово трагалаштво увек задире у непознато и немогуће. Књиге овог писца се читају у даху и памте заувек. Мишнићева есејистика се креће између Дучићевих „Писама са Леутара“, „Блага Цара Радована“, Сиорановних вилајетних завештања и Андирићевих „Знакова“ и „Знакова поред пута“.

Мишнићеве књиге „Лице Бога, срце Бога“ и „Светионик ума“, књига мисли, то по свему потврђују. Уврштен је у многе антологије песништва, приповедаштва и романсијерства.

У прилог причи о писцу унивезалисти, иде и податак да је Веселин Мишнић угледни сатиричар. Члан је Београдског афористичког круга (БАК) дуги низ година. Објавио је до сада осам књига афоризама.

Веселин Мишнић је добитник најпризнатије награде у Србији за сатиру „Радоје Домановић“ и то за најбољу књигу афористике у 2011. године „Уредно сложени јауци“.

Афоризми су му превођени на: енглески, шпански, баскијски, пољски, руски, бугарски, румунски, италијански, немачки, словеначки, француски и многе друге језике. Уврштен је у све познатије антологије српског, црногорског, балканског и светског афоризма.

Посленике критичке мисли збуњује Мишнићево врхунско сналажење у различитим књижевним жанровима. Отуда га критичари сврставају у писце унивезалисте, који јесу пра-

ва реткост, и то не само на овим просторима. Између осталог, и то Мишнића чини особеним и другачијим од свих осталих којима је писање професија.

БИБЛИОГРАФИЈА

Веселин Мишнић је до сада објавио следеће књиге:

РОМАНИ

Болест вајара Габријела, Рад – Београд, 1989. год.
Бездан, Просвета – Београд, 1993. год.
Романи у праху, Просвета – Београд, три издања 1997, 1998. и 1999. год.
Велики & Мали Принц, под псеудонимом Давид Јанг, Народна књига – Београд, 2003. год.
Садистички дизајн, Народна књига – Београд, два издања 2004. и 2005. год.
Роман о Цетињу, Ободско Слово – Подгорица и Штампар Макарије – Београд, 2010. год.
Велики и Мали принц, Плато – Београд, 2011. год. под својим именом, дорађено друго издање...

ПОЕЗИЈА

Чаролије, Обод – Цетиње, 1978. год.
Обољели камелеон, Слобода – Београд, 1981. год.
Успомене из кавеза, Запис – Београд, 1982. год.

Цртач кругова, Слобода – Београд, 1983. год
Њеним поноћним џелатима, Слобода – Београд, 1989. год.
Богови и пацови, Рад – Београд, 1992. год.
Хици са дна срца, Cool – Београд, два издања, 2000. и 2001. год.
Пустињске песме, Индустрија књига – Београд, 2016. год.

ПРИПОВЕТКЕ

Легенде о лудилу, Слобода – Београд, 1987. год.
Три младића у ужареној пећи", СКЗ – Београд, 1993. год.
ДНК ХАНА, Седам Ветрова, Школа за везивање пертли, Плато – Београд, 2013. год.

АФОРИЗМИ

Трешње боје труле вишње, Сатирикон, Рад – Београд, 1999. год.
Корњаче Галапагоса, Страдија, Јеж – Београд, 2000. год.
Ревијални геноцид, Ридос – Београд, 2008. год.
Голгота са срећним крајем, Ридос – Београд, 2008. год.
Уредно сложени јауци (Домановићева награда за најбољу књигу сатире 2011. год.), Алма – Београд, 2010. год.

Избор Афоризама, Алма – Београд, 2010. год.
Афоризми, Плато – Београд, 2013. год.
Слатко од лудила, Индустрија књига – Београд, 2016. год.

ЕСЕЈИ

Лице Бога, *срце Бога*, Народна књига – Београд, 2001. год.
Светионик ума књига мисли, Индустрија књига – Београд, 2015. год.

Писац живи и ствара у Београду.

Веселин Мишнић
МЕТАМОРФОЗЕ
ЈЕДНОГ СРПСКОГ ВОЛА

Издавач:
„Чигоја штампа“
Београд

За издавача:
Жарко Чигоја

Уредник:
Ратко Божовић

Корице:
Зоран Антовић, сликар

Припрема књиге:
Владица Миленковић

Тираж:
300

Штампа:
Чигоја
ШТАМПА
office@cigoja.com